

Tribuna școlii

Revistă săptăminală

editată de
Ministerul Educației și Învățământului
și Uniunea Sindicatelor
din învățământ, știință și cultură

Anul IV (XXV) Nr. 127 (1213)

Simbătă 19 ianuarie 1974

12 pagini și suplimentul

„Științe sociale” — 1 leu

ANUL XXX

Învățământul și cercetarea la EREN '74

În cadrul acțiunilor dedicate întinării celei de a XXX-a aniversări a Eliberării Patriei și Congresului al XI-lea al P.C.R., în luna august 1974 se va deschide la București, în complexul expozițional „Piața Științei”, cea de a III-a ediție a Expoziției Realizărilor Economiei Naționale — EREN'74.

Scopul acestei expoziții este să înfățișeze progresul diferitelor domenii de viață și activitate ale societății noastre socialiste pe drumul dezvoltării sale multilaterale — economie, învățământ, știință, cultură — să caracterizeze realizările în procesul modernizării economiei naționale și, deosebi, ridicarea nivelului tehnic și al calității producției, evidențiindu-se astfel îmbunătățirea condițiilor materiale care constituie baza ridicării nivelului de trai.

În Expoziția Realizărilor Economiei Naționale — EREN'74 va funcționa un stand „Învățământ-Cercetare”, care va cuprinde produse realizate de elevi, studenți, personal didactic și de cercetare din instituțiile de învățământ de toate gradele, precum și din unitățile de cercetare ale Ministerului Educației și Învățământului.

Lucrările ce urmează a fi prezentate în expoziție vor reflecta rezultatele eforturilor de traducere în viață a hotărârilor Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 18-19 iunie 1973, cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în Republica Socialistă România.

Integrarea învățământului cu cercetarea și producția va fi reliefată ca principala cale de angajare nemijlocită a școlii românești în viața economică, științifică și culturală a societății.

Pentru aceasta, instituțiile de învățământ și de cercetare vor prezenta, în cadrul standului „Învățământ-Cercetare” produse cu calități deosebite din punct de vedere al realizării tehnice și de execuție, cum ar fi: lucrări realizate de elevi și studenți în cadrul instruirii practice, acțiuni de autodotare, contracte cu organizațiile socialiste și fondul pieței etc.; mijloace de învățământ realizate de elevi, studenți și personal didactic, pentru perfecționarea și modernizarea procesului de învățământ — aparatură de laborator, aparatură audio-vizuală, mașini de instruire, ma-

șini de verificare a cunoștințelor, diapozitive, filme, diafilme etc.; lucrări originale și creații proprii ale elevilor, studenților, personalului didactic și de cercetare: invenții, inovații și raționalizări, proiecte etc., menite să ducă la perfecționarea procesului de învățământ; lucrări selecționate la concursurile de mijloace de învățământ, de creație tehnică și științifică „Technium”, ca și la concursurile pe meserii și specialități de la școlile profesionale și liceele de specialitate, ediția 1974; lucrări realizate de elevi și studenți în cadrul cercurilor tehnice și științifice, cercurilor foto, caselor pionierilor și cinecluburilor; aparate și lucrări privind orientarea școlară și profesională a elevilor; planuri și fotografii reprezentative înfățișând activitățile elevilor și studenților în atelierescolă, pe loturi agricole, în ferme didactice, laboratoare, secții de producție ale organizațiilor socialiste, aspecte din viața și activitatea lor în afară de clasă și școală, pe șantierele de muncă patriotică etc.

În final, selecționarea se va face la nivelul Ministerului Educației și Învățământului, prin organizarea unei preexpoziții, în vederea stabilirii exponatelor care vor fi prezentate în standul „Învățământ-Cercetare” din cadrul Expoziției Realizărilor Economiei Naționale — EREN'74. Selecționarea exponatelor se va face după următorul program: 1. La nivelul instituțiilor de învățământ și de cercetare, în perioada 1-5 iunie 1974. 2. La nivelul inspectoratului școlar județean sau al ministerului care are în subordine școli, în perioada 6-20 iunie 1974. 3. La nivelul Ministerului Educației și Învățământului, în perioada 20-23 iunie 1974.

În cinstea marii sărbători, prin expozițiile ce se vor organiza în diferite faze, școala va demonstra cum se realizează în practică legarea organică a învățământului cu cercetarea și producția, faptul că ea reprezintă o imensă forță care participă efectiv, sub conducerea înțeleaptă a partidului, la opera de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate.

GHEORGHE PETU
Oficiul central
pentru mijloace de învățământ

Un singur repetent în 12 ani

Prin fire văzute și nevăzute, prin copiii noștri sau prin cei angrenați în procesul instructiv, prin noi înșine care am studiat și studiem încă — „înveți toată viața” spune o cunoscută vorbă românească — sîntem legați de învățămînt, sîntem interesați de perfecționarea și modernizarea sa.

Prin folosirea diverselor forme adecvate nuncii didactice, am militat pentru dezvoltarea capacității intelectuale a elevilor, activizîndu-i în procesul dobîndirii și aplicării în practică a cunoștințelor instructive. Și, satisfacțiile le am în momentul în care cunoștințele se dovedesc a fi funcționale. În ultimii 12 ani, de cînd funcționez la această școală, am lăsat repetent doar un elev din cauze cu totul deosebite. Cred că acest exemplu este semnificativ pentru afirmarea poziției mele față de nobila misiune de dascăl.

La finele primului trimestru al acestui an școlar, avînd călăuză documentele istorice ale Plenarei din 18-19

iunie 1973 și experiența personală, am remediat practicile învechite, rutina, tot ceea ce nu corespunde noilor condiții și am obținut un rezultat bun: toți copiii clasei pe care o conduc au promovat primul trimestru și foarte puține sînt cazurile de promovare la limită, doar la un singur obiect. Cea mai mică medie generală calculată de mine, pe primul trimestru, este peste 7 (șapte).

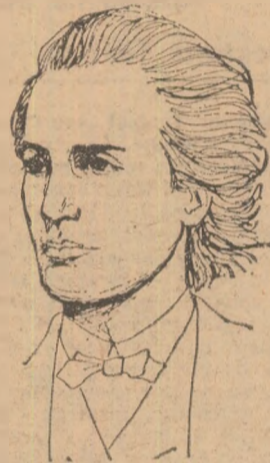
Așa înțeleg eu, ca dealtfel și alți mulți colegi, să dau viață hotărîrilor partidului și statului nostru. Și nu încapem îndoială că vom munci toți cu pasiune și înalt spirit de responsabilitate cetățenească, pentru rezolvarea acestui program de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului, menit să contribuie la progresul multilateral al țării.

Inv. AUREL ȘEULEAN
Școala generală din com. Cucerdea,
jud. Mureș

Porni Luceafărul...

Să ne închipuim cum ar arăta poezia românească, cultura noastră, fără Eminescu; să facem, de asemenea, efortul de a ne reprezenta pe noi înșine ca indivizi a căror viață morală și sensibilitate nu ar fi fost modulate pe întînderea a aproape unui veac de geniul lui. Firește, Arghezi sau Bacovia, Goga sau Barbu ori Blaga, s-ar fi ivit ori-cum în poezia românească. Dar fizionomia liricii lui Arghezi ar fi fost și n-ar fi fost aceea pe care o cunoaștem; Bacovia sau Goga, Blaga ori Barbu ar fi scris o poezie care ar fi avut ceva din timbrul poeziei lor, și totuși ar fi fost cu totul altul acel timbru. Iar noi, ca indivizi, am fi fost și noi alții, mult mai sărăciți sufletește.

De atîtea generații, la diferite vîrste morale și intelectuale, venim la Eminescu dintr-o nevoie lăuntrică de certitudine. Prin el, și raportîndu-ne permanent la el, ne primenim sufletește și ne întărim în conștiința specificității spiritualității noastre. Datoriți geniului lui, și prin dialogul implicit deschis de el cu valori-

le culturii europene și universale, cultura românească a intrat ca o valoare perenă în circuitul universal, contribuind, prin acea lucrare de adîncime, tainică și de durată, la plămîuirea unei umanități mai pure, mai înălțată spiritualicește.

NICOLAE SORIN

Semnificația metodică a întrebării

Se spune, adeseori, că o întrebare bine formulată constituie, totodată, și jumătate din răspunsul ce i se poate da.

Se mai spune că dintre întrebare și răspuns, doar întrebarea are farmec, pentru că numai ea poartă știința a neliniștii creatoare.

Și se mai spune, iarăși, că doar punînd întrebarea dovedești că ai pornit în căutare de răspunsuri.

I se atribuie unui înțelept — mare meșter antic al întrebării — următoarea întâmplare:

Trecea preocupat, înțeleptul, prin cetate. Îi opresc prietenii și-l ecartă că nu le-a răspuns la salut.

— Nu v-am văzut! le-a spus înțeleptul. Abia prididese să mă uit la atîtea răspunsuri pe lingă care treceți fără să știți că sînt răspunsuri. Și, asta, doar pentru că nici măcar nu v-ați pus întrebările care vi le-ar fi arătat că sînt răspunsuri.

Apanajul răspunsului este strălucirea, fiindcă el se constituie ca o creație a întrebării sale.

Altă dată, înțeleptul i-a întîlnit ei prin cetate, pe prietenii săi care s-au făcut a nu-l vedea.

— Vă neliniștește, răspunsurile? s-a mirat înțeleptul, la gîndul că s-ar putea întîmpla și o astfel de minune.

— Dimpotrivă! Avem un răspuns la care nu am renunța pentru nimic în lume! Dar, nu izbutim să-i găsim întrebarea!

Răspunsul poate fi certitudine, în vreme ce întrebarea e numai îndoială. A vorbi (sau a scrie) în răspunsuri însemnează a reproduce; a vorbi (sau a scrie) în întrebări însemnează a gîndi.

Stătea înțeleptul în grădină cu prietenii săi. Unul dintre aceștia alcătuisse un referat despre perfecționarea metodelor de predare: în prima parte cuprinsese tot ce se spusese prin Efes, prin Mile și prin Alexandria pe tema respectivă; în partea a doua dezvoltase tot ceea ce se mai putea spune; iar în cea de-a treia, propunea, în spirit constructiv, să se renunțe la tot ceea ce spusese el pînă atunci.

Prietenii l-au aplaudat, iar unul dintre ei, interpret al tuturor, l-a elogiat. Numai înțeleptul tăcea, deși autorul referatului menționase — cu probitate — o lungă listă de papirusuri din care culesese răspunsurile.

COSTIN ȘTEFANESCU

Post-scriptum:

Un student, la Biblioteca centrală pedagogică din București, între vrafuri de tomuri de specialitate cu răspunsuri pline de autenticitate înțelepciune, pregătind — la rîndul său — răspunsuri pentru bilețelele de examen, reușise să găsească întrebarea tuturor întrebărilor acestor răspunsuri: „Cum voi preda, cînd mă voi afla în fața elevilor?”

Ducînd, peste ani, în activitatea sa didactică la fiecare oră de curs această întrebare, va purta cu el, totodată, cel puțin și jumătate din răspuns.

MICROÎNTREPRINDERI ȘCOLARE

Inspectoratul școlar județean Timiș a organizat recent, la Liceul nr. 1 din Timișoara un interesant și instructiv schimb de experiență cu colectivele de conducere ale microîntreprinderilor școlare. Participanții — elevi, directori, ingineri șefi, contabili șefi, șefi serviciu de producție, de prospectare a pieței etc. — au împărțit celorlalți colegi din experiența lor privind modul în care au rezolvat problemele de organizare, coordonare și îndrumare a activității tehnico-productive, desfășurate în atelierele școlii. Cu acest prilej, a avut loc și adunarea generală a elevilor

de la Liceul nr.1 din localitate în care s-a prezentat un raport privind producția realizată în anul calendaristic trecut și au fost făcute propuneri pentru planul de producție din anul următor.

Discuțiile au relevat cultura tehnologică, gândirea tehnică și economică, atitudinea elevilor față de muncă, calitățile formate în cadrul activităților tehnico-productive desfășurate în unitățile școlare din județ.

Ing. CORNEL MOLDOVAN
Inspector școlar, jud. Timiș

ECOURI

Controlul prin compunerile elevilor

Problema controlului prin compunerile elevilor nu este chiar nouă și ne-dezbătută de profesorii de limba și literatura română, dar ea dobândește noi valențe, înaltă responsabilitate pe măsură ce sarcinile învățământului devin tot mai complexe. Ar fi ideal ca problema pusă în discuție să fie elucidată practic prin muncă fără preget, sistematică, fructuoasă. Totul e posibil cu voință! În cadrul categoriilor și comisiilor de specialitate, majoritatea colegilor știu, își și declară importanța controlului compunerilor, dar cînd sînt controlați motivează „nu am timp”, „nu pot că-s prea multe”, „ce să controlez?”, „cine le controlează pe toate”?! Tocmai aceste răspunsuri suprimă concepția controlului și, de aceea, în viața întâlnim și vom întâlni tineri nepriștitori în a folosi corect, conștient și expresiv inepuizabilele resurse poetice, artistice, ale limbii române. Dar nu numai noi simțim vinovați! Încă n-am ajuns să înțelegem idealul controlului echitabil și eficient al compunerilor elevilor de care sîntem răspunzători... pentru că nu există nici climatul desăvîrșit prin norme scrise, devenite obligatorii pentru toți profesorii. Pledez pentru stabilirea unor norme scrise și obligatorii ca să existe unitate de acțiune echitabilă.

Predau la clasele V—VIII. La clasa a V-a încerc să solicit elevilor întocmai compunerile din manual, deoarece fără ele nu fac nimic bun pentru dezvoltarea imaginației creatoare și pentru formarea deprinderilor de a compune. Anii din urmă m-au învățat că la temelia compunerilor claselor VI, VII, VIII, în liceu, stau primele încercări temeinice, controlate, ale clasei a V-a. Dacă profesorul controlează în clasa a V-a 5 compunerile pe oră, în clasa a VI-a va controla 10—13 pe oră, în clasa a VII-a, 20—22, în clasa a VIII-a va constata cu satisfacție că nu are ce controla! Încercăți! Elevii mei au 2 caiete de gramatică, 2 de literatură, 1—2 de literatură (compunerile) și de lectură extrascolară. Prin rotație, m-am străduit să le țin pe masa de lucru și să le controlez cu răbdare, cu gânduri optimiste, dar și cu mare consum de aur cenușiu. Dacă oră, lecția, nu îmi permite analiza lucrărilor, mă folosesc de orele suplimentare, de recuperare, de muncă independentă cu elevii. Nu văd gravitatea faptului că rămîn unele compunerile necontrolate la cei din clasa a VII-a, dacă timpul a fost afectat clasei a V-a, considerată clasă problemă la compunere. Acțiunea să aibă o motivație pedagogico-etică.

Manifest interes deosebit față de clasa a V-a, pentru că sînt elevi noi, încep un nou ciclu, cit și pentru a descoperi și crește aptitudinile și talentele viitoare. Deci se impune o cunoaștere profundă a elevului sub raport intelectual și emoțional pentru a-l dirija. Diversitatea tematică implică și reliefa personalității viitoare.

La clasa a VIII-a am garanția, cînd am continuat, că elevii scriu fără greșeli de ortografie grave. Observațiile se rezumă asupra proprietății stilului sau unele greșeli de analiză literară, simbol, mesaj. După fiecare scriitor se lucrează o compunere de sinteză. Greșelile se înlătură și prin dictările cu analiză gramaticală la gramatică. Și aici compunerile nu ne dau pace. Ne frîmîntă mîntea. Am reușit, din 1968, să-mi fac o profesiune de credință din compunerile elevilor, căci de atunci sînt conducătorul cercului de creație al școlii. Dovezi ale muncii sînt cele șase distincții la concursurile republicane de creație (premiile I și III și mențiuni). Activitatea cercului — 30 creativi — se desfășoară bilunar, cu ședințe în care se citesc 5—6 creații. Eu le controlez, eu le aleg, eu le urmăresc și după ședință. Cînd e concursul am peste 150 de compunerile (cîte 5 fiecare, cere regulamentul). Și nu am dat înapoi! Nu mai scotesc folclorul cules pentru oră și cercul de creație. Să spun acum adevărul: pentru aceste rezultate ani în șir n-am cunoscut (în timpul anului școlar) odihna, ci munca perseverentă, sistematică, pe bază de observații în caietele elevilor și ale mele.

Prof. ALEXANDRU F. GHERGU
Comuna Crîngeni, jud. Telcorman

CONSULTAȚII

Prof. Petre Andrei, Ploiești, insistă să ne dăm părerea asupra răspunsurilor contradictorii primite de la diferite instituții privind recunoașterea ca vechime în învățămînt a timpului cît a funcționat ca pedagog cu studii liceale (1955—1956) și, în continuare, perioada cît a frecventat cursurile învățămîntului superior (1956—1959), intrucît după terminarea studiilor a revenit în învățămînt ca profesor. Răspunsurile favorabile primite de la diferite instituții la care a apelat (532/1961, nr. 123255/1968, și 4004/1971) nu sînt acceptate de Inspectoratul școlar al județului Prahova. Care este părerea „Tribunei școlii”?

— Atît actualele norme privind stabilirea vechimii în învățămînt cît și cele în vigoare la data cînd ați obținut calificarea de profesor conțin prevederea că timpul servit ca pedagog se consideră ca stagiu în învățămînt dacă cel în cauză a fost angajat în această funcție după terminarea studiilor care îi dădeau dreptul să intre în învățămînt. Timpul cît ați frecventat cursurile învățămîntului superior nu vi se poate recunoaște ca vechime în învățămînt, intrucît nu ați funcționat anterior în învățămînt pe un post didactic de predare. Ca atare, măsura luată de inspectoratul școlar județean este legală. (Leger nr. 6/1969, Normele privind stabilirea vechimii în învățămînt a personalului didactic aprobate prin Orîdul ministrului nr. 954/1969 pct. 1 b). Instrucțiunile pentru aplicarea H.C.M. nr. 1059/1959 pct. 11 și Explicații la unele puncte din Instrucțiunile pentru aplicarea H.C.M. nr. 1059/1959 (11 c).

Dir. Gheorghe Badea, com. Rocin, jud. Argeș, ne solicită unele lucrări:

a) Grupele (posturile) de la grădiniță intră în numărul de clase după care se stabilește norma și indemnizația directorului de școală generală din sat? La care grădinițe se plătește indemnizația de conducere?

— Grupa de copii preșcolari (sau efectivul de copii al acestora) de la grădinița cu program normal, care funcționează cu o singură grupă de copii și care este îndrumată și coordonată de școala generală cea mai apropiată se cuprinde în calculul numărului de clase (sau de elevi) pentru normarea postului de director adjunct și pentru stabilirea normei didactice de predare și a indemnizației de conducere pentru director și director adjunct. La grădinițele cu program normal care funcționează cu o singură grupă de copii, nu se normează post de director și, ca atare, nu se acordă nici indemnizație de conducere. La grădinițele cu program normal care au două sau mai multe grupe de copii și la cele cu program prelungit și săptămînal care au pînă la patru grupe de copii, una din educațoare îndeplinește și funcția de director pentru care se acordă indemnizație de conducere. La grădinițele cu program prelungit și săptămînal, care funcționează cu cinci sau mai multe grupe de copii, se normează un post de director, retribuit cu salariul de educațoare și indemnizația de conducere.

(Decretul nr. 278/1973, art. 4, anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 2241/1968 și Precizările M.E.I. nr. 7789/1973 pentru diferențierea normelor directorilor și directorilor adjuncti — C/4).

b) Într-o școală de 8 ani, clasele I—IV funcționează simultan cu două posturi de învățători. Pentru stabilirea normei de predare și indemnizației directorului se consideră patru clase sau două clase?

— Este adevărat că nu se găsește o astfel de precizare în nici un act normativ. Cum, însă, pentru stabilirea indemnizației de conducere la școlile generale cu clasele I—IV se iau în calcul posturile de învățători și nu clasele, vom folosi același procedeu și în situația claselor cu predare simultană din cadrul școlilor generale cu clasele I—VIII sau I—X. (Lista cuprînzînd indemnizațiile care se acordă în învățămîntul preșcolar, obligatoriu de cultură generală și liceal, potrivit H.C.M. nr. 2241/1968 — A. I. d. și e).

IOAN BADIU

Teatrul și educația tineretului

Interviu cu MIRCEA PETRE SUCIU,
directorul Teatrului „Ion Creangă” din București

— Ce-și propune Teatrul „Ion Creangă” în actuala stagiune, în vederea completării educației moral-patriotice și artistice a celor mai tineri spectatori?

— Teatrul pentru copii și tineret, prin însăși titulatura sa, a fost creat în vederea educării tinerei generații — deci a adulților de mîine — în spirit revoluționar, în spiritul celor mai nobile aspirații ale poporului român. Print-un repertoriu judicios ales pentru fiecare etapă de vîrstă a copiilor, am reușit să impunem atît spectacole cu bogat conținut moral, inspirat din trecutul de luptă al poporului nostru, ca „Iancu Jianu” de Alex. Mitru și Aurel Tita, cît și spectacole cu tematică actuală, cu rol educativ mobilizator, ca „Nota zero la purtare” de Virgil Stoeneșcu și Octavian Sava și „Dansați cu Salamandra” de Ștefan Iureș, acesta din urmă bucurîndu-se de mult succes. Avînd în vedere că la 29 aprilie 1974 se va sărbători un sfert de veac de la crearea primelor detașamente pionieresti, teatrul nostru are în șantier încă trei piese cu conținut actual: „Căutătorii de comori” de V. Gafița, „Bună dimineața, dimineață” de Iuliu Rațiu și „Moștenitorii” de Ion D. Șerban. „Moștenitorii” este o piesă inspirată dintr-un fapt autentic, și anume, înființarea în cîteva comune din țară a unor minicooperative de producție, sub îndrumarea organizațiilor locale de partid, în care, de la „președinte” pînă la cooperatori, toți sînt elevi ai școlii generale.

Spectacolele de care am amintit pînă acum sînt destinate elevilor de 10—15 ani. Celor mai mici, de 5—10 ani, le sînt rezervate piese ca „Scufița... cu trei lezi” de Alecu Popovici, un muzical de mare succes, „Harapnicul fermecat” de Benedek Andras, reluat după o lungă perioadă de turnee, „Pinochio” de R. Lavagna, după Goldoni și, în viitorul apropiat, „David Copperfield” după

Dickens, „Omul invizibil” de Ion Hobana.

Luna aceasta vom inaugura un ciclu de spectacole-lecție în vederea formării culturii teatrale a elevilor. Ciclu va debuta cu teatrul antic grec, din care vor fi aduse în fața copiilor figurile lui Prometeu (Eschil) și Electra (Sofocle) în prezentarea lui Alex. Mitru.

— Ce ați realizat nou în direcția stringerii relațiilor directe dintre teatru și micii spectatori?

— Teatrul nostru tutelează clubul „ABC-Teatrul”, al cărui colectiv de copii, proveniți din rîndul iubitorilor de teatru ai școlilor bucureștene, beneficiază de îndrumarea competentă a regișorilor și actorilor, se bucură de sprijinul atelierelor noastre, utilizează sălile de repetiții și au posibilitatea de a organiza manifestări artistice publice. Cred că este demn de semnalat că membrii acestui club au fost cei care au sugerat scriitorului Ștefan Iureș o serie de detalii din viața pentru piesa „Dansați cu Salamandra”. Pe de altă parte, un mare număr de actori din colectivul nostru asigură îndrumarea tuturor activităților artistice din diferite școli bucureștene. Holul Teatrului „Ion Creangă” găzduiește expoziții ale copiilor, cum a fost cea de ceramică și artă plastică a cercului de la Palatul pionierilor, manifestare deosebit de interesantă și care s-a bucurat de mult succes.

Caietele-program ale noii stagiuni au fost concepute într-o grafică originală, iar conținutul lor documentat oferă copiilor o perspectivă istorico-literară a epocii (Iancu Jianu).

Conducerea Teatrului „Ion Creangă” caută mereu noi mijloace de informare și atragere a elevilor în universul magic al artei dramatice.

CRISTINA DECEULESCU

REVISTA „ÎNVĂȚĂMÎNTUL PREȘCOLAR”

Nr. 4/1973 (supliment trimestrial al Revistei de pedagogie)

Revista stă sub semnul unei înnoite preocupări de definire a căilor de perfecționare a învățămîntului preșcolar.

Pregătirea copilului pentru școală este tema de competență, abordată de cercetători de frunte, din ale căror articole se desprind propuneri valoroase de ameliorare a opticii de lucru a educatoarelor, cum ar fi: stimularea unei relative independențe față de adult a copilului preșcolar, făuritor al propriei sale personalități (prof. Eleonora Pop); pregătirea în grădinițe a unui „cadru afectiv necesar unei adaptări și adevăruri rapide la viața de colectiv” — prin colorii înviorătoare și mobilier adecvat taliei școlarului de șase ani, această atmosferă se poate prelungi și în școală (prof. Elena Someșan); în etapa I, e necesară perfecționarea programelor de reprezentări matematice, de dezvoltare a vorbirii, a programului distractiv, a activităților la liberă alegere și a programei de educație muzicală, precum și apariția de noi manuale metodice și materiale didactice, urmînd ca în cea

de-a doua etapă (1975—1980) să se elaboreze o programă nouă, unitară, de educație a tuturor copiilor între 0 și 6 ani (Florica Andreescu, lector, I.C.P.P.D. București).

Acestor sugestii valoroase li se adaugă încercarea de a stabili o psihodiagnoză științifică a preșcolarului în perspectiva pregătirii lui pentru școală, prin diferite probe: de dezvoltare, de aptitudine, intelectuale sau de reproducere (Ursula Schiopu, Paula Constantinescu). O prezentare amănunțită a jocurilor logice e realizată de prof. Gheorghe Iftime.

În dezbaterile privind pregătirea pedagogică a viitoarelor educatoare, ne-am reținut atenția critica tendinței, încă existente, de a imprima unor activități un caracter prea didactic (H. Barbu, Liceul pedagogic Buzău) și recomandarea de a se crea o anexă pentru educatoare a manualului de literatură pentru copii, anul V (prof. Lelia Ionescu, Liceul pedagogic de educatoare, București).

DOINA STERESCU

Săptămînal — Revista „ALBINA”

cu o bogată tematică din domeniul culturii, științei, educației și al artei. Revista vă oferă interesante sfaturi medicale, de arhitectură, gospodărești și răspunsuri la întrebările dv.

Abonamentele se fac la oficiile P.T.T.R., prin factorii poștali și difuzorii de presă din instituții și întreprinderi.

Semiinternatele școlare

Program prelungit fără supraîncărcare

Sintem una din vechile instituții școlare bucu-reștene (și din țară) cu o bogată experiență și tradiție în organizarea și desfășurarea vieții și activității de internat și semiinternat.

Azi, în condițiile asigurării învățământului obligatoriu de 10 ani, colectivul nostru didactic și-a structurat munca corespunzător noilor temeuri ale școlii românești, pentru a putea ajuta fiecare elev în parte să obțină anual rezultate bune.

De la începutul anului școlar, conducerea școlii a urmărit valorificarea maximă a condițiilor de spațiu pentru a putea veni în sprijinul elevilor care au solicitat înscrierea la internat sau semiinternat, tocmai pentru a avea la dispoziție un cadru propice pregătirii lor școlare, servirii unor mese consistente și regulate, folosirii eficiente și supravegheate a timpului liber.

Baza materială a școlii este satisfăcătoare: 19 săli de clasă; 4 laboratoare; 4 cabinete; 3 ateliere școlare; sală și teren de sport; internatul are o capacitate de 290 locuri; cantina o capacitate de 400 locuri. Avem astfel datoria socială a folosirii exclusive a tuturor acestor condiții spre binele elevilor și-n ajutorul a tuturor familiilor prinse pe un mare număr de ore în producție.

În acest cadru au fost înscriși în internat 274 de elevi, iar în semiinternat 100 de elevi (clasele I—IV, 46 elevi, clasele V—VIII 38 elevi, anii I—IV 16 elevi).

Regimul de viață al elevilor interni și semiinterni este specific unei instituții de educație socialistă, chemată să contribuie la instruirea și educarea elevilor și, în același timp, să fie și un al doilea cămin părintesc al acestora.

Alături de internatul, semiinternatul a cuprins un alt număr mare de elevi care folosesc aceeași bază materială a școlii, care se încadrează, în mare, aceluiași regim de muncă, fără a rămâne pentru odihnă de noapte în dormitoare școlare.

La clasele I—IV, elevii semiinternatului au program de la orele 8 la 12, pregătindu-se cu învățătorul clasei, studiind o limbă străină cu profesorii de specialitate, desfășurând program de educație fizică cu profesorii de specialitate. Între 12—12,30, elevii își aranjează pe pupitre caietele și manualele școlare necesare

În ajutorul familiei

Odată cu darea în folosință a noului local al Școlii generale nr. 19 din București, colectivul de profesori a studiat posibilitatea înființării unui semiinternat în unitatea noastră, și ca răspuns a nenumăratelor solicitări, din anii precedenți, din partea părinților. Prelungirea programului elevilor după terminarea orelor de curs, sau înainte de începerea lor, pentru cei care învață după-amiaza, este determinată de condițiile obiective ale situației lor familiale: o parte dintre elevii semiinterni nu au asigurată masa de prinz în familie, din cauza încadrării în muncă a ambilor părinți; pentru alții nu există posibilități optime de supraveghere și ajutor în pregătirea lecțiilor pentru a doua zi. În consecință, în cadrul semiinternatului nostru școlar sînt cuprinse următoarele categorii de elevi, în total — deocamdată — 110 copii: elevi care servesc masa în incinta școlii și rămîn în continuare, pentru pregătirea lecțiilor; elevi care servesc masa în cadrul școlii și apoi se duc acasă; elevi care servesc masa în familie și revin la școală pentru pregătirea lecțiilor. Majoritatea elevilor semiinterni fac parte din clasele mici (I. a II-a. a III-a). Începînd cu clasa a IV-a numărul celor înscriși în semiinternat scade treptat, din clasa a VIII-a. de exemplu, fiind cuprinse în această formă de activitate instructiv-educativă, doar două

elevi. Pentru o bună organizare a timpului, în funcție de orarul claselor respective și de cel al școlii, am împărțit pe cei 110 elevi în trei grupe. Prima grupă este formată din elevii claselor I și a II-a, supravegheați și îndrumați de învățătorii respectivi. Grupa a doua

disciplinelor din orarul pentru a doua zi; învățătorii de zi și de internat îi conduc la cantină și-i supraveghează la masa de prinz, formîndu-le și cu acest prilej deprinderi de conduită civilizată.

După servirea mesei, elevii se recrează 30 de minute în curtea școlii sau în Grădina Icoanei, apoi intră în program de odihnă pînă la orele 15, împreună cu internii, în dormitoare școlare. Sub îndrumarea de specialitate și competență a învățătorului de internat, trec, apoi, în sălile proprii de clasă și își efectuează lecțiile pentru a doua zi pînă la orele 16,30—17 cînd vin părinții să-i ia acasă.

Programul prelungit de pregătire este variat în conținut și formă în funcție de orarul școlar de a doua zi. Astfel, cînd pregătirea lecțiilor solicită un efort redus, elevii pregătesc serbări școlare, participă la concursuri de cîntece și recitări, jocuri sportive și muzicale pionierești. Sub conducerea comandantului de detașament, audiază basme, dramatizări, în biblioteca școlii, vizionează filme de desene animate, documentare și artistice.

Rezultatele muncii instructiv-educative în cadrul semiinternatului, prin organizarea judicioasă a programului prelungit, s-au înregistrat la sfîrșitul acestui trimestru: clasele I—IV 100 la sută promovați; clasele a V-a, a VI-a și a VII-a 98 la sută promovați; clasa a VIII-a 99 la sută promovați. Este evident că în aceste condiții de muncă responsabilă se poate evita și înlăturarea eșecului școlar.

La clasele V—VIII elevii semiinterni beneficiază, în afara programului școlar, de pregătire în program prelungit supravegheat de pedagogi și sînt îndrumați la obiectele de specialitate de profesorii școlii, care, printr-un orar stabilit pe școală, răspund precis sarcinii de ajutorare competentă a acestora.

Organizația de pionieri, biblioteca școlii, diriginții vin organizați în sprijinul activității de instruire și educare a elevilor, contribuind la ridicarea continuă a nivelului la învățătură, la perfecționarea muncii educative.

Eficiența programului prelungit prin semiinternat, eficiența muncii de educație în ansamblu, sînt evidente.

Propunem unele măsuri de îmbunătățire a modului de desfășurare a activității în semiinternat: lărgirea bazei materiale (condiții de spațiu: săli de meditații proprii, săli de lectură lărgite în cadrul bibliotecilor, cluburi dotate cu aparatură modernă — televizoare, magnetofone, epidiascoape etc.); personal de specialitate pentru supravegherea și îndrumarea muncii la internat și semiinternat într-un număr corespunzător. Nu poate veni în sprijinul unei munci de calitate fixarea unui pedagog la peste 90 de elevi. La clasa I, cu elevii de 6 ani, trebuie să rămînă un cadru de specialitate la cel mult 30 de elevi, la fel la clasa a II-a, iar la clasa a III-a și a IV-a la cel mult 40 de elevi.

La clasele V—VIII nu se poate asigura nici măcar liniștea de către un singur pedagog, care răspunde de 90 elevi.

Este necesară și o stabilizare a cadrelor care lucrează la semiinternat pentru a se asigura cunoașterea științifică a elevilor, în scopul ajutorării lor diversificate.

Prof. GEORGETA VASILE
directoarea Liceului „Zola Kosmodemianskaia”
din București

include elevi ai claselor a III-a și a IV-a, sub supravegherea pedagogului. De programul prelungit al ultimei grupe — compusă din elevii ai claselor a V-a, a VI-a și a VIII-a răspund profesorii de specialitate. După servirea mesei, în două serii (sala de mese se află la demisolul clădirii) și după o pauză de relaxare de o oră în curtea școlii, copiii trec la pregătirea lecțiilor.

În urma primei analize a activităților desfășurate de elevi și profesori în cadrul semiinternatului și a discuțiilor periodice din cadrul consiliilor profesionale, am enunțat că situația la învățătură și disciplină a unora dintre elevii slabi, semiinterni s-a îmbunătățit substanțial. În afară de obținerea unor rezultate bune în această direcție — rezultate deopotrivă îmbucurătoare pentru copii, pentru părinții lor și pentru profesori — viața în colectiv a elevilor semiinterni, în alte condiții decât cele impuse de rigorile orelor de curs, contribuie la educarea deprinderilor lor de comportare civilizată, de muncă disciplinată în comun, de colaborare. Pe de altă parte, învățătorii și profesorii care lucrează cu elevii din semiinternat și care — subliniem — nu sînt supraveghetori, oboșiți sau plictisiți de această responsabilitate suplimentară, ajung să-și cunoască mult mai bine elevii, ajutîndu-i să învețe și arătîndu-le cum să învețe. Credem că astfel se ajută în mare măsură și pe ei înșiși.

Pentru un mai mare randament al activității pedagogului — la noi, pe acest post, este încadrată o profesoară de limbă și literatură română — ar fi bine ca norma de pedagog să prevadă un număr mai mic de elevi.

Este incontestabil că programul prelungit, științific organizat, în școala generală obligatorie, pentru elevii care întîmpină greutăți în asimilarea și sistematizarea cunoștințelor, constituie un eficient mijloc de ameliorare a situației la învățătură și cred că este una dintre măsurile care contribuie — în timp — la diminuarea numărului de corigenți și la lichidarea repetenției.

Prof. LUCREȚIA ȘANDRU
directoarea Școlii generale nr. 19
din București

Un mijloc de înlăturare a eșecului școlar

În legătură cu ancheta efectuată înainte de terminarea trimestrului I al anului școlar 1973—1974 de „Tribuna școlii” și pe baza materialului publicat sub titlul generic „Priorități” am avut posibilitatea să reflectăm mai mult asupra fenomenului de înlăturare a repetenției la clasele I—IV lichidarea rămînelor în urmă a elevilor, combaterea mediocrității, asigurarea în condiții optime a generalizării învățămîntului de 10 ani.

Încă de la începutul anului școlar 1973—1974 s-au conturat, pe baza documentelor de partid și de stat, cadrul organizatoric al tratării diferențiate a elevilor, activitatea de îmbunătățire a calității și a conținutului orelor de predare, în consensul conceptului de modernizare, ca și activitatea desfășurată în semiinternat. Studiul psihopedagogic al elevilor, atragerea familiei în munca educativă a școlii activitățile în afară de clasă și extrașcolare, în organizațiile de pionieri și U.T.C., sînt subordonate ideii de combatere a corigențelor și repetenției. Consiliile metodice de învățători și profesori au avut în atenție tema „Cum să facem pe elevi să învețe” și fiecare diriginte și învățător a analizat, împreună cu conducerea școlii, cazurile de „copii-problemă” predispuși să candideze la repetenție. Cu sprijinul părinților, printr-o muncă educativă susținută în rîndul elevilor, pe baza vizitelor la domiciliul acestora și a discuțiilor individuale și colective la orele de consultație etc., am stabilit numărul elevilor și criteriile de cuprindere a lor în programul prelungit cu regim de semiinternat. Astfel au fost înscriși în semiinternat toți elevii care manifestau tendința de a obține note sub limita posibilităților de promovare.

Majoritatea elevilor semiinterni servesc masa la cantina școlii, iar cei slabi la învățătură, indiferent că sînt înscriși sau nu la semiinternat, că au sau nu posibilități de a fi supravegheați și controlați în efectuarea lecțiilor de către familie, au fost determinați să-și pregătească temele pentru a doua zi în incinta școlii, sub directa îndrumare a învățătorilor și profesorilor de specialitate, după un program bine stabilit, în care se dă atenție, în primul rînd, materiilor de bază. Scopul principal este înlăturarea fenomenului de corigență, eliminarea pierderilor de elevi, pe baza împlinirii cerințelor programelor școlare și nu pe seama scăderii exigenței în aprecierea cunoștințelor.

Comparativ cu situația la învățătură din primul trimestru al anului trecut, numărul de promovați la clasele I—VIII în trimestrul care s-a încheiat a crescut cu 10 procente. Învățămintele acestui prim trimestru ne obligă să luăm măsuri ferme care să conducă la rezultate bune și foarte bune la învățătură și în următoarele luni ale acestui an școlar, și în următorii ani școlari.

Întregul colectiv didactic este mobilizat pentru îndeplinirea obiectivelor instructiv-educative în trimestrele II și III, pentru descoperirea la timp a cauzelor care duc la sedimentarea golurilor în cunoștințele elevilor, printr-o cunoaștere temeinică a acestora, a condițiilor familiale, a influențelor educative din afara familiei.

Printr-o colaborare strînsă între conducerea școlii și organizațiile de pionieri și U.T.C. din școală am prevăzut forme concrete de activitate pe linia combaterii rămînelor în urmă la învățătură a elevilor și ajutorarea diferențiată a candidaților la repetenție.

Firul călăuzitor al întregii munci instructiv-educative îl constituie înalta răspundere socială a cadrelor didactice de a asigura succesul deplin al generalizării învățămîntului de 10 ani și promovarea în procent maxim a celor zece clase.

Întregul colectiv didactic este hotărît să nu admită rebutul școlar în condițiile în care întregul nostru popor este angajat să îndeplinească pe plan economic, social, cultural și politic sarcinile trasate de conducerea superioară de partid, pentru înfăptuirea mărețelor idealuri ale socialismului și comunismului în patria noastră.

Prof. M. MIHALACHE
directorul Școlii generale nr. 182
din București

CONTRIBUȚII LA ELABORAREA NOILOR PROGRAME ALE GRĂDINIȚELOR

O colaborare rodnică

Din experiența didactică la clasele I-IV se poate formula concluzia că fenomenele cele mai frecvente de insuccese școlare se întâlnesc mai ales în primul an de școlarizare. De aici și necesitatea unor acțiuni comune ale educatoarelor de la grupa mare și învățătorilor care preiau clasa I, pentru asigurarea unui demaraj optim în activitatea școlară.

La consfătuirea care a avut loc din inițiativa Inspectoratului școlar al municipiului București, sectorul I, au participat, reunite, cadre didactice care conduc activitatea grupelor mari din grădinițe, precum și învățătorii claselor I.

Dezbaterile care au avut loc au scos în evidență ideea că există practic posibilitatea unei strinse colaborări între educatoarele de la grupa mare și învățătorii de la clasa I, pentru a asigura o continuitate firească și suficientă în activitatea preșcolară și respectiv a școlarălor mici. Tocmai de aceea, la consfătuire, s-a susținut necesitatea unei continuități în însăși munca metodică.

Participanții s-au referit la: 1) importanța sporită, în ultima etapă a învățământului preșcolar, a formării deprinderilor de comportare în colectiv și a respectării anumitor cerințe care asigură succesul activităților obligatorii, iar în clasa I contribuie la reducerea perioadei de acomodare la viața școlii, asigurând o încadrare rapidă și, implicit, realizarea încă din primele zile, a sarcinilor ce revin primului an de școlarizare; 2) asigurarea unui cadru optim în care să-și desfășoare activitatea copiii grupei mari (astfel, s-a sugerat ca sălile respective să fie mai sobru ornate, pentru ca în acest fel, treptat, să-l obișnuiască pe școlar cu atmosfera în care se va încadra într-un viitor apropiat); 3) ideea (susținută de mulți vorbitori) ca, încă din grupa mare, copiii să fie obișnuiți cu îndeplinirea unor sarcini de învățatură obligatorii; 4) activitățile de dezvoltare a posibilităților de exprimare, de pregătire a copiilor pentru învățarea scrisului și socotitului. În acest sens, a fost susținut punctul de vedere ca activitatea de dezvoltare a vorbirii în grădinițe să nu

se limiteze numai la acea care are loc pe bază de material ilustrativ; copiilor e necesar să li se ofere mai mult posibilitatea de a-și exprima în mod liber observațiile, gândurile, sentimentele.

În ceea ce privește pregătirea pentru scris, s-a opinat că e necesar să se realizeze o corelare mai strânsă între activitățile de desen și cele special folosite în vederea pregătirii copiilor pentru scriere. Unele elemente grafice care nu prezintă mari dificultăți pot fi realizate încă de pe acum și orientate în direcția formării la copii a capacității de a-și coordona mișcările mâinii, în vederea formării „gestului grafic”.

Atât copiii de la grădiniță, cât și cei din clasa I manifestă un interes cu totul deosebit pentru cunoașterea mediului înconjurător. Tocmai de aceea, participanții la consfătuire au apreciat ca fiind utilă introducerea acestei discipline încă din clasa I, precum și a necesității asigurării unei continuități corespunzătoare. În acest sens s-a exprimat părerea că și preșcolarii pot să înțeleagă unele aspecte din lumea înconjurătoare într-o manieră mai apropiată de forma științifică a acestora.

S-a însușit și ideea, deosebit de importantă, de a se realiza o continuitate firească și necesară în rezolvarea problemelor metodologice ale activităților obligatorii din grădiniță și ale activităților didactice din clasa I.

În același cadru, s-au exprimat opinii și în legătură cu necesitatea revizuirii actualului sistem de evaluare a nivelului de pregătire al preșcolarului și al școlarului din clasa I — în special în prima parte a anului școlar.

În aceeași ordine de idei, s-a făcut propunerea de a se acorda o importanță mai mare asistenței medicale în grădinițe, pentru a preveni unele situații nedorite, de depistare tardivă a copiilor care manifestă deficiențe senzoriale.

Oprindu-ne aici, în ceea ce privește consfătuirea noastră, considerăm că eficiența unor asemenea acțiuni dovedește din plin necesitatea organizării lor sistematice, la diferite nivele.

LARISA ȘERDEAN
Inspector școlar al
municipiului București, sector 1

Ceea ce pare doar joc este, de fapt, o cale de a învăța

Note despre educația muzicală

Învățarea cîntecelor în grădiniță (ușoare, antrenante și cu cuvinte accesibile) are un caracter progresiv, începînd cu cîntece care au un ambitus mai restrîns (4-5 trepte) și continuînd cu cele care au ambitus mai întins.

În noile programe, o atenție deosebită consider că e necesar să se acorde conținutului tematic al cîntecelor, care să exprime realitățile de joc ale copiilor, dar să dezvolte în același timp sentimentele de dragoste față de patrie și partid, împlinind astfel educația moral-patriotică a copiilor.

Cîntecul „Povestea unui ciobănaș” se poate învăța, de exemplu, în două etape distincte: 1) pregătirea psihologică a copiilor, explicarea cuvintelor neînțelese și memorarea cuvintelor ca pe o poezie; 2) învățarea liniei melodice cu ajutorul silabelor melodice și sincronizarea cu cuvintele.

În fața a 32 de copii de grupe mari de la grădiniță, am făcut o prezentare a ciobanului, a oilor, a stinei, bazîndu-mă pe cunoștințele anterioare ale copiilor și pe ilustrații. Am cîntat o dată cîntecul pe cuvinte, pentru a le trezi interesul față de conținutul tematic și linia sa melodică. Apoi am făcut exercițiul de memorare a cuvintelor ca pe o poezie, imbinată cu melodia. Am spus primul vers, am pus mai mulți copii să-l repete, pînă am observat că majoritatea l-au reținut. La fel am procedat cu al doilea vers. Pentru a avea convingerea că nu au uitat primul vers, am cerut copiilor să repete primul cu al doilea vers.

După învățarea primei strofe, am explicat cuvintele neînțelese (îmaș, turmă, îcusit). Am insistat asupra unei pronunții corecte la cei cu defecte de vorbire.

Ora în care se face memorarea cuvintelor nu se transformă într-o simplă oră de memorare, dacă ea se îmbină cu cîntarea unor cîntece însușite anterior.

După ce am observat că toate cuvintele au fost învățate de copii, am trecut la a doua etapă: învățarea liniei melodice cu ajutorul silabelor melodice, în a doua oră planificată. Pentru a le trezi interesul și pentru a le reaminti frumusețea liniei melodice, am cîntat prima strofă pe cuvinte. Pentru învățarea liniei melodice m-am folosit de silabele melodice, ma, ta, sa, la etc.

După ce copiii au învățat cuvintele și linia melodică, le-am cerut să cînte odată cu mine cuvintele învățate anterior pe melodie. Am repetat de cîteva ori, cu întreaga clasă, pe rînduri de bănci și individual. Pentru a da un caracter deosebit activității mele, am atribuit copiilor cu voci mai bune rolul de solist și celorlalți, rolul de coriști.

Se poate introduce, dînd rezultate foarte bune, și învățarea ritmată a cuvintelor, bătînd cu degetul în bancă pentru fiecare silabă. În felul acesta le dezvoltăm simțul ritmic, le vine mai ușor la sincronizarea melodiei cu textul și se constată o însușire corectă și rapidă.

Învățînd separat cuvintele, copilul se va concentra numai asupra acestora, asupra pronunțării lor corecte (ținînd cont și de existența defectelor de vorbire la aceste vîrste), iar învățîndu-se linia melodică cu ajutorul silabelor melodice, atenția copilului se poate concentra asupra plasării sunetului, emisiilor lui corecte. Pe baza silabelor melodice se pot face și exerciții de întindere a ambitusului vocal, deosebit de utile pentru cei cu un ambitus mai restrîns.

Folosînd în învățarea liniei melodice un instrument: vioară, acordeon, pian, munca noastră va fi și mai eficientă, de calitate.

Inv. ION GH. MATEESCU
Școala generală din Adîncea,
Jud. Dimbovița

Multiple posibilități de formare

Pentru ca activitățile din grădiniță să ofere, prin pregătirea și desfășurarea lor, multiple posibilități (valente) de formare, voi sugera, referîndu-mă la cîteva activități susținute la cursurile de reciclare din Ploiești, unele procedee de antrenare, prin participarea activă a copiilor, la obținerea unor rezultate maxime.

În jocul de construcție cu temă la alegere, educatoarea nu s-a limitat doar la obținerea unor rezultate tehnice, ci chiar de la început a impus prin seriozitate calm și modul de prezentare a materialului din trusa „Pionierul constructor”.

Prin faptul că a creat o atmosferă propice de lucru, că și-a modelat vocea, formînd sensibilitatea auditivă a copiilor, aceștia fiind puși în situația de a percepe și sunetele mai scăzute. Prin intervenția educatoarei s-au consolidat unele deprinderi printre care cele de comportare civilizată (s-a făcut schimb de piese, folosindu-se termeni de politețe, întărîndu-se și relațiile de prietenie și colaborare). S-a stimulat gîndirea copiilor, cerîndu-li-se să schimbe locul unor piese, să mărească sau să micșoreze numărul acestora,

dînd explicații verbale, exersînd astfel vorbirea lor pe baza însușirii mai temeinice a noțiunilor de tehnică.

Aprecierea lucrărilor s-a făcut obiectiv, cu participarea activă a copiilor și cu procedee de stimulare cum ar fi organizarea unei expoziții (cu vinzare). Acțiunea aceastea, pe lîngă faptul că formează simțul artistic, a evidențiat și un aspect social: semnificația muncii și satisfacția de a fi util.

În activitatea de memorizare „Vara”, familiarizarea cu textul s-a făcut prezentîndu-se o machetă cu decor de vară: iarbă, spice de griu, pomi cu fructe, soare, secerători, analizate pe rînd, apoi reconstituite, redînd o idee de ansamblu. Urmărindu-se formarea unor trăsături morale (respect față de muncitorii agricoli, dorința de a participa la munca în natură), activitatea s-a încheiat prin imitarea unor acțiuni ca seceratul, culesul fructelor, educatoarea punînd la dispoziția copiilor uneltele necesare.

În „convorbiri după ilustrații”, imaginile ce reprezentau vacanța au fost prezentate în așa fel, încît fiecare copil să descopere e-

lemente care să stimuleze interesul și dorința de a cere explicații, fiind atent la ceea ce vorbește celălalt. Educatoarea a solicitat un titlu adecvat celor ce au fost discutate și s-a ales cel mai potrivit. „Desenul din imaginație” a fost finalizat printr-o lucrare colectivă, urmărindu-se crearea de stimulente și formarea unor trăsături morale, legate de activitatea în comun.

Și printr-o activitate de reprezentări matematice pot fi oferite posibilități multiple de antrenare și formare. Astfel, pe lîngă scopul familiarizării cu grupe și mulțimi de obiecte cu ordine crescîndă și descrescîndă, sau cu numărul în limitele 1-10, copiii pot fi antrenati să comunice verbal operațiile făcute, să acționeze cu mult curaj și să persevereze, să se ajute între ei. Poate fi dezvoltată capacitatea lor fizică, dacă se pune accent pe mai multă mișcare, educatoarea solicitînd copiilor să aducă materialul, să-l așeze la locul său, într-o formă plăcută.

SILVIA BOGDAN
directoarea Grădiniței
Combinatului petrochimic din Ploiești

Activitate pionierească în grădiniță

Detășamente de pionieri din clasele a II-a ale Liceului din Marghita patronează cîte o grupă de la Căminul nr. 1. Programul de activitate al acestor detășamente este potrivit astfel încît să fie pe înțelesul elevilor de 5 ani, de exemplu: învățarea unor cîntece, jocuri, concursuri, adunări cu teme „Cum învață pionierii”, „Pionierul își ajută părinții” etc.

Interesante sînt vizitele pe care le-au făcut detășamentele respective la grădinițe. Copiii se familiarizează cu aspectul exterior al pionierilor, cu uniforma, cravata, insigna, atribute care le dezvoltă dorința de a deveni pionieri. Mulți dintre copii, în discuțiile pe care le-au purtat cu pionierii claselor a II-a, au afirmat: „Vreau să devin pionier ca să primesc cravata roșie, vreau să fiu pionier pentru că pionierii au uniformă frumoasă; și eu cînd voi fi pionier voi sufla din goarnă”.

Un rol important în această muncă îl au pionierii care se deplasează în rîndul copiilor din grădiniță, să-i ajute să învețe un joc, să le povestească despre o acțiune importantă a detășamentului sau a grupei, ș.a.

PAULINA MORAR
comandant-instructor de detășament,
Liceul de cultură generală din Marghita,
Județul Bihor

DEZBATERE ASUPRA PROGRAMELOR ȘI MANUALELEOR

Cunoașterea literelor încă din grădiniță

● Pentru înlăturarea unor dificultăți pe care le întâmpină elevii din clasa I la învățarea alfabetului, socotesc că la grădiniță este necesar să li se facă cunoscute literale copiilor prin afișarea alfabetului pe pereții clasei. El poate fi realizat din materiale, cât mai atrăgătoare, de diferite mărimi, în fiecare săptămână poate fi pusă o literă de tipar și de mărime mare și mică și să se efectueze citirea ei, fără a se insista ca să fie reținută, dar procedând în așa fel, încât copilul să se familiarizeze cu literele, să le recunoască ușor, atunci când va trece la activitatea de citire din clasa I.

● S-ar putea, de asemenea, scrie elementele grafice și câteva litere mai ușoare sub formă de joc, desen sau alte procedee pe care inventivitatea educatoarei le va găsi potrivite. Consider că în grădiniță — așa cum se prezintă programa actuală — se face prea puțin în această direcție.

● Consider notiunea de text care se predă în primele zile de școală la clasa a II-a, dificilă, și propun să se scoată de la această clasă și să se predea ulterior.

● Propun studierea noțiunii de subiect, respectiv predicat, în primul trimestru fiind necesare la corectarea exprimării elevilor de clasa a II-a.

● Propun ca manualul de cunoștințe despre natură să fie mai mult decât un ghid, deoarece învățatorul este derutat la alcătuirea lecțiilor: da cunoștințe prea multe sau prea puține?

● La aceeași clasă, a II-a, manualul de aritmetică conține puține exerciții de consolidare și este dificil să se alcătuiască zilnic trei categorii de exerciții după nivelul grupelor de elevi.

● Socotesc că și programa de caligrafie ar putea să fie mai eficientă și propun să se stabilească o corelație între gramatică și acest obiect, prin introducerea lecțiilor de fonetică: vocale, consoane, alfabetul, grupurile de litere. Consider că actuala programă cu reluarea alfabetului prin grupaj de litere, uneori nesemnificative, nu contribuie satisfăcător la formarea unui scris caligrafic, deoarece se știe că la această clasă scrisul este pe cale să se individualizeze. Eliminându-le s-ar descongesciona programa de gramatică, găsindu-se timp pentru exercițiile necesare formării unei exprimări corecte orale și scrise.

● Propun ca programa de geografie, la clasa a IV-a, să acorde mai multe ore pentru predarea „continentelor”.

Inv. EUGENIA BALACI
Școala generală nr. 1 din Adjud

Îmbunătățirea abecedarului pentru școlile ajutătoare

În cadrul acestei dezbateri, cred că este necesar să se pună în discuție și manualele de la școlile speciale. În cele ce urmează voi face câteva referiri la actualul abecedar, folosit la școlile ajutătoare care este de format mare, voluminos, neîngrijit legat, ceea ce face ca după primul trimestru să ajungă o grămadă de maculatură.

Propun un manual de format mic care să cuprindă numai materia pentru clasa I, respectiv literele iar grupurile de litere, care se predau în clasa a II-a, să fie cuprinse în manualul pentru clasa a II-a. În felul acesta oferim elevilor din clasa a II-a bucuria începerii unui an nou cu o carte nouă.

Ilustrația școlară lasă de dorit. Apare neconcordanța între text și ilustrație (ex. textul de la pagina 92). Elevii fac cunoștință cu interjecția: „Au!” și în același timp cu forma de perfect compus persoana a III-a, plural, a verbului „a avea” iar ilustrația manualului nu ajută la înțelegerea acestui cuvânt. Același lucru se observă și la pagina 95, unde se urmărește poziția sunetului, literel

în cuvint, dar se neglijează sensul cuvintelor „ai, ia”. Optez pentru o ilustrație artistic realizată, inspirată din realitate, cât mai fidelă, cât mai atractivă, care să trezească interesul copiilor și să-i educe.

Manualul se abate de la regula ortografierii substantivelor proprii. La pagina 96, sub cele două portrete sînt sugerate numele cu inițială mică (i mic de tipar). Lipsesc semnele de punctuație: „punctul” (la sfîrșitul propozițiilor din textele de la paginile 122, 126, 134, 149, 155, 157) și semnul de dialog (textele de la pag. 160, 163 și 172). Interjecțiile imitative și cele care exprimă stări sufletești nu sînt scrise cu punctuația respectivă (pag. 124). La pagina 128, propoziția: „— Puiu, ia tu mingea”, cerea semnul exclamării, iar propoziția „— Tata ia apă” care este scrisă cu semnul exclamării la sfîrșit, cerea „punct”.

Propun diferențierea grafică a literelor I (mare de tipar) și I (I mic de tipar), prin mărginirea literel I la capete.

Prof. MARIA BURLACU
Școala ajutătoare din Buzău

Eliminarea greșelilor

Consider că autorii actualului manual de citire pentru clasa a III-a: Ion Șercean, Florian Dițuleasa și Eliza Paveliu au făcut un lucru bun prin repartizarea pe trimestre a tematicii. Aceasta constituie un ajutor de necontestat în planificarea muncii noastre. Uneori însă, textele din manual sînt prea lungi pentru a fi urmărite în întregime de elevii cărora li se adresează (lecțiile: „Cum începe toamna”, „Munca ne e dragă”, „Cel mai bun prieten” etc.). Un alt aspect la care aș vrea să mă refer este neconcordanța lecțiilor de citire cu cele de aritmetică. Despre ce este vorba? Se știe că elevii din clasa a III-a învață citirea și scrierea miilor și milioaneilor abia în luna decembrie. Autorii manualului introduc totuși, lecții în care întîlnim anii 1386 și 1418, planificate pentru luna octombrie. Sigur că elevii citesc asemenea numere, dar mă gîndesc: oare era așa de dificil de selectat sau de creat bucați de citire în care să se fi evitat un asemenea aspect?

În sfîrșit, un exemplu de lecție în care întîlnim grave greșeli de exprimare. Este vorba de: „Povestea avionului” de la pagina 35 din care reproduc: „Primul zbor în lume cu un avion care a reușit să se ridice singur de pe pămînt a fost construit de românul Traian Vuia”. Las la o parte exprimarea inexactă din punct de vedere științific și mă întreb: cine a fost construit, zborul? În finalul lecției apare întrebarea: „Care sînt însușirile lui Aurel Vlaicu, care l-au ajutat să devină un mare inventator?”. Avea rost, oare, o asemenea întrebare aici, cînd în lecție nu se face decît o fugară referire la pionierul aviației românești?

Inv. VASILICA DAVID
Școala generală nr. 4 din Slobozia

Sustin ca numărul de ore destinate citirii să se mărească

Consider deosebit de oportună invitația din nr. 120 al revistei cu privire la discutarea programelor și manualelor școlare destinate claselor I-IV, deoarece cred că se impune o restructurare a întregului învățămînt pe baze moderne.

În legătură cu programa și manualul de citire, de la clasa a IV-a, consider întemeiate observațiile tovarășului învățător Teodor Drăgoiu de la Școala generală nr. 7 din Turda, formulate în articolul „Predarea citirii la clasa a IV-a” din „Tribuna școlii” nr. 120 și susțin propunerea ca: numărul de ore destinate citirii la această clasă, să se mărească. Insușirea unei citiri conștiente, expresive, fluide nu se poate face numai în două ore săptămînal, în condițiile promovabilității de 100%. Aș propune ca ora de caligrafie de la clasa a IV-a să fie destinată predării limbii române, crescînd în acest fel numărul săptămînal al orelor de citire la patru (din care una să fie destinată lecturii). Intemeiez această propunere pe următoarele: conținutul programei caligrafiei se poate realiza la gramatică și compunere, pentru că din cele 34 ore prevăzute, 17 sînt dictări și autodictări, 2 copieri, iar 6 destinate unor schițe, tabele, analize și rezumate. Prin urmare, din 34 ore (cite sînt prevăzute la caligrafie), 25 ore fac obiectul gramaticii și compunerii. În al doilea rînd, prin lectură se urmărește nu numai exprimarea orală, dezvoltarea gîndirii, imaginației, ci și exprimarea scrisă, concretizată în rezumarea unei lecturi citite în cursul săptămîinii.

Rezultă, după părerea mea, o mai crescută eficiență a acestei ore în cadrul citirii (a limbii române) decît a caligrafiei.

Poate s-ar ridica obiecția: cum realtăm în acest caz scrierea frumoasă, rapidă, lizibilă a elevilor. Aș răspunde, dar numai la caligrafie urmărim așa ceva?

În ce privește aritmetica, la clasele I-IV, consider că ar fi bine să se elimine noțiunile care se însușesc mai greu despre ordinea operațiilor, paranteze, scrierea și citirea numerelor cu ajutorul cifrelor romane etc. În unele cazuri se dau noțiuni neștiințifice, ceea ce derutează pe elevi în clasele următoare. De pildă, se dă, în clasele I-IV, drept unitate principală pentru măsurarea masei corpurilor „kg”, iar la clasele mari, „gramul”. Aceasta creează o confuzie în însușirea multiplilor și submultiplilor unităților principale de măsură, în sensul că, pornind de la unitatea principală nu mai este valabilă algoritmizarea: „deca”, „hecto”, „kilo” și deci „centi”, „mili”, în cadrul unităților de măsură a masei corpului. În această situație eu am procedat astfel: am dat elevilor noțiunea de „gram” ca unitate principală, iar „kilogramul”, ca un multiplu al „gramului”. Și încă ceva, susțin că multiplii și submultiplii unităților de măsură nu „cresc și descesc din 10 în 10”. A crește din 10 în 10 înseamnă: 10; 20; 30; 40 etc. Consider corectă următoarea formulare: „cresc și descesc de cite 10 ori”.

Inv. emerit PRECUP ROMAN
Liceul de cultură generală din Tg. Lăpuș, jud. Maramureș

Programele să urmărească, în primul rînd, noul

După părerea mea, este necesar ca programele să urmărească în primul rînd noul, prezentînd cunoștințele pe verticală, grupîndu-le sintetic pe obiecte, realizînd unitatea dialectică a elementelor comune, stabilind esențialul și precizînd sfera și conținutul fiecărei discipline. De la an la an să existe un raport între „însușit” și ceea ce urmează să fie însușit, corelat la cerințele contemporaneității. În acest fel, manualele vor putea să se ridice la nivelul cerințelor impuse de programă. Referindu-mă la abecedar, care, începînd cu ediția anului 1973, s-a mai îmbunătățit, exceptînd ilustrațiile, consider și eu necesară schimbarea ordinii predării alfabetului.

Și manualul de citire de clasa a II-a s-a mai îmbunătățit, totuși, unde sînt versurile lui M. Eminescu, fabulele lui La Fontaine, scurtele schițe din ale lui I. L. Caragiale, descrierile lui Alexandru Vlahuță sau una din atîtea „năzdrăvănii” ale lui Ionuț a Petri din Pipirig? Nimic din toate acestea! Lecțiile cu conținut istoric plac foarte mult copiilor, fiindcă sînt realități, adevăruri și de multe ori le trăiesc conținutul. De aceea, optez ca ele să rămînă. Se poate renunța la lecția „Dacii” fiindcă elevii o mai întîlnesc în clasa a III-a. Este de dorit ca lecția „Dragoste de patrie” să fie mai bine lucrată și adaptată vîrstei elevilor, ca și lecția „16 Februarie”.

La clasa a III-a, manualul de citire cuprinde numai trei lecții despre anotimpul iarnă, ca și la clasa a IV-a, iar din acestea una descrie iarnă, alta este o urare și a treia tratează fie despre: „Un explorator român în Antarctica” (clasa a IV-a), sau „Ce se întîmplă sub zăpadă” (clasa a III-a) oare pot fi trecute la „Cunoștințe despre natură”?

Consider că e necesar ca lecțiile să fie mai bine ierarhizate, în funcție de: conținut, anotimp, date istorice (de exemplu: lecția „Podoabe ale Argeșului” să fie mai bine adaptată rea-

lizărilor actuale, vîrstei elevilor și să urmeze după „Mircea cel Bătrîn și Baiazid”, lecția „Oamenii și Luna” să fie trecută ca lectură la geografie, iar lecția „23 August — ziua eliberării patriei” să încheie lecțiile din manual). Atît la clasa a III-a, cît și la clasa a IV-a cred că s-ar putea introduce fragmente din operele scriitorilor literaturii universale, în cazul cînd nu se va introduce ora de lectură. Portretele oamenilor de știință, cultură și artă ar fi bine să se realizeze în genul lecțiilor: „Copilul de la Ipotești” sau „Lîvada cu fel de fel de glasuri”, adică să prezinte date din viața, din opera și din contribuția acestor oameni la progresul social al națiunii noastre.

Pentru compunere, actuala programă recomandă o tematică variată: aspecte din școală, vacanță, excursii, anotimpuri, din trecutul și prezentul patriei, despre prietenie — simbol al umanității etc. Ar fi bine ca autorii să țină seama de ea. Descrierea să fie și ea variată, după natură, pictură sau tablou, iar la caracterizarea a două personaje să se pornească prin lecturi sau ilustrații de la întuirea însușirilor fizice și sufletești.

La „Cunoștințe despre natură” sînt teme care se repetă la diferiți ani de studii, de exemplu: cele de geografie, părțile plantelor și animalelor etc. Unele ca „Fluturii” (clasa a II-a), sînt prea grele pentru elevi, iar altele sînt de prisos, („Ferma de animale”, clasa a III-a, introdusă între cîrțiți și albi-nărit). În general, lecțiile de la acest obiect sînt redată prea uniform, șablon, fără a evidenția caracteristicile esențiale, fără comparații. La clasa a II-a, consider că aceste lecții ar fi bine să fie prezentate sub formă de lecturi, povestiri, întîmplări, fabule, ilustrații.

Institutator VICTORIA PIEPTAN
Liceul de muzică „George Enescu” din București

Procedeele reprezentării grafice la lecția de literatură

Inițierea elevilor în perceperea și înțelegerea frumuseții și adevărului artistic îngemănate în creația literară, se realizează prin contactul nemijlocit cu opera, prin lectură și analiză.

Printre procedeele folosite în acest scop figurează și reprezentarea grafică. Ea constă în transpunerea construcției unei opere literare, a conflictului, momentelor acestuia, relevarea raportului dintre personaje, evoluției sau involuției lor într-un plan grafic. Contactul cu opera literară realizat în vederea receptării individualității acesteia nu poate fi redus la o lectură simplă, dimpotrivă, procesul receptării implică metode și procedee diferite în măsură să-i desăvârșească.

Posibilitatea de a decanta prin reprezentare nu trebuie însă absolutizată. Folosirea ei arbitrară, hazardată, supunerea operei literare la o anumită configurație preconcepțivă frânează atingerea scopului urmărit prin analiză. Reprezentarea grafică oferă un mod de a vedea opera literară, un anumit aspect al naturii sale complexe, în cadrul căruia afectivului i se realizează factori intelectuali. Ea constituie dovada continuării contactului cu opera și după încetarea confruntării directe cu ea. Așadar, departe de a fi un simplu exercițiu, o formalizare incongruentă cu sensurile operei, reprezentarea grafică devine un procedeu ce permite aprofundarea studiului creației artistice.

Ca procedeu didactic, reprezentarea grafică poate fi întrebuințată de profesor în majoritatea etapelor analizei literare, în raport cu scopul urmărit, ori în prealabil (de către profesor) ori concomitent cu comentariile efectuate de el împreună cu elevii asupra textului, după cum ea poate fi folosită de elevii pentru a dovedi modul în care au înțeles natura unui conflict, raporturile dintre personajele unei opere, dezvoltarea acestora etc., atât în clasă, cât și acasă, în cadrul activității independente. Folosită ca material didactic, reprezentarea grafică angajează elevii în exprimarea unei păreri pertinente, justificate prin textul literar, care, în condițiile analizei literare obișnuite, ar fi putut fi omise. Când e realizată de către elevi, ea relevă modul în care a fost percepută și pricepută opera rațional fiind, de fapt, corolarul ecoului acestor consecințe, al modului de a conchide cu privire la o anumită operă în ansamblul său, la însușirile termenilor ce o formează, în parte. Intelectualizarea procesului de receptare a operei constituie un avantaj, nu un neajuns.

Reprezentarea grafică este de neconceput în afara și înaintea contactului cu textul. Ea trebuie implicată în analiză, integrată „discursului critic”, ca să fie ceea ce scontăm — un mod de a configura, transpune în plan raporturile și relațiile între termenii unei opere sau, în contextul unei teme, între opere diferite. Efectuată de elevi, în funcție de un anumit imperativ: configurații (reprezențări, redați, transpuneți, relevați grafic) compoziția (structura, conflictul unei opere, raportul între caractere etc.), reprezentarea grafică provoacă, angajează elevul, îl determină să gîndească, să descopere, în raport cu sarcina primită, atât în situația când este îndeplinită sub supravegherea profesorului, cât și atunci cînd este dusă la înde-

plinire în mod independent. Folosirea sa incidentală sau, dimpotrivă, abuzivă, cu orice preț, banalizează, distrage elevul de la ceea ce e esențial, face din ea ceea ce poate deveni ușor, un scop în sine, un material în dezacord cu opera și sensurile sale multiple. Integrată „discursului critic”, se realizează pornind de la text, sorgintea sa; odată implicată în comentariul asupra operei, e necesar să fie raportată permanent la operă, la textul care a generat-o.

În cazul în care reprezentarea grafică se oferă de către profesor drept model al înțelegerii compoziției, structurii conflictului etc., elevul poate fi angajat, uneori, în descoperirea aului model mai elocvent, singur, de fiecare dată în congruență cu sensurile mesajului artistic. Contribuind la înțelegerea acestuia, ea ajută, concomitent, la dezvoltarea gîndirii, imaginației creatoare, memoriei logice — elevul reține relații, raporturi între caractere descoperite de el ori prezentate de profesor — la formarea deprinderilor de a folosi un limbaj concret, dar, propriu, precis.

Limbile moderne în învățămîntul școlar

Numeroși factori (vîrsta cursanților, nivelul lor de instrucție, experiența lor lingvistică, neomogenitatea claselor, învățarea după orele de muncă, numărul mic de ore alocate predării la aceste clase ș.a.) oferă un specific muncii de predare a limbilor moderne la clasele școlare față de cursurile de zi.

Din activitatea pe care o desfășor, am ajuns la unele concluzii, deosebit de utile.

În primul rînd, scopul urmărit în predarea limbilor moderne la școală nu poate fi decît predominant practic (receptiv-productiv, cu accent pe limbajul verbal). În funcție de aceasta, se pot alege variantele metodologice ale lecțiilor și, dacă, pe ansamblu, există anumite metode și procedee de predare, practica didactică ne-a demonstrat că pentru școală numai anumite ecuații metodice ale lecțiilor sînt eficiente.

Metoda de bază și totodată cea mai eficientă este conversația, căci conversația, ca orice exercițiu oral, permite formarea automatismelor, îl obișnuiește pe elev cu inflexiunile și spiritul limbii pe care o studiază. Numai că sarcina profesorului care predă la școală este de a extinde cît mai mult conversația profesor-elev la nivelul elev-elev. Contribuția elevilor în corectarea greșelilor de exprimare este necesară să fie stimulată pe tot parcursul orelor, numai astfel orele de limbă moderne devenind un dialog antrenant și propice însușirii cunoștințelor.

Pentru înțelegerea sistemului fonetic sînt necesare exerciții de audiere, repetare, în special, pronunțare individuală. Controlul, în orice moment, al pronunțării elevilor, chiar în lipsa unor lecții speciale de fonetică, este procedeele cel mai eficiente de prevenire și înlăturare a greșelilor.

Realitatea arată că în învățămîntul școlar, responsabilitatea profesorului crește, impunându-i acestuia o atitudine activă și creatoare față de programă și manual. În atribuția profesorului trebuie să stea, din primele faze ale activității, cunoașterea textelor și cantitativului de cuvinte pe o etapă întregă de studiu. Este obligatorie și utilă elaborarea unei anumite prognoze cu rol de planificare de perspectivă, pentru fiecare an de studiu și clasă, potrivit particularităților lor. Selecția cuvintelor de predat în funcție de gradul de u-

Prin urmare, indiferent de locul pe care-l ocupă astăzi în ansamblul metodelor și procedeele folosite în predarea învățării literaturii, reprezentarea grafică permite imbinarea abordării raționale cu cea estetic-emoțională a operei literare și contribuie la dezvoltarea caracterului polisemantic al mesajului artistic.

Înțelegerea sensurilor „Rugăciunii” lui Octavian Goga, de exemplu — manifest artistic și social, program de luptă — este facilitată în momentul în care în cadrul analizei literare este implicată reprezentarea grafică. Profesiunea de credință a poetului — reprezentant al poporului spoliat — relevă doleanțele artistului, care invocă divinitatea nu în sensul moralei creștine, ci, dimpotrivă, fi cere puterea, forța, voința de a fi în măsură să realizeze opera capabilă să războvească poporul batjocorit și împilat. În acest context, poetul solicită, pe rînd: *orientare* („Părinte — orînduie-mi căarea”), în postura rătăcitorului: *povată, învățătură* („Și cu povăța ta-nțeleaptă, / În veci spre cei rămași în urmă, / Tu, Doamne, vîzul meu îndreaptă”), în ipostaza zbcucimatului; *forță, simțire* („Sădește-n brațul meu de-apururi / Tăria urii și-a iubirii”), în situația răzvrătutului însuflețit de dorința ardentă de a realiza opera: „In smalt de fulgere albăstre, / Incheagă-și glasul de aramă: / Cîntarea pătîmirii noastre”.

Prof. PAVEL PETROMAN
inspector general adjunct, jud. Timiș

tilizare și frecvență în limba străină studiată reprezintă criteriul esențial în asemenea sistem de muncă.

Ca parte componentă a majorității lecțiilor, predarea cuvintelor noi este de neconceput fără folosirea unor procedee intuitive, utilizarea discuțiilor după ilustrații, tablouri, a explicării unor părți componente și traducerii acestora, antonimiei, sinonimiei, a mijloacelor pe care ni le oferă analiza contrastivă (*analiza, opoziția etc.*). Ca metodă modernă de lucru, analiza contrastivă mijlocește pentru profesor selecționarea și organizarea ordinii de introducere a materialului lingvistic, prin cunoașterea clară a raporturilor limbă străină-limbă română, asigură efectuarea de tranșururi și interferențe lingvistice. Această metodă stimulează gîndirea logică a elevilor școlariști, îi ajută în înțelegerea mai rapidă a limbii străine, le oferă instrumente de lucru, structuri.

Un loc important trebuie să-l acordăm însușirii verbelor, a sistemului declinării în limba străină, pentru care este eficient să folosim diferitele tipuri de exerciții structurale: repetări, substituirii, transformări, combinări, completări ș.a.

Combinare, aceste procedee folosite la însușirea noțiunilor gramaticale, se pot utiliza și în cadrul povestirii textelor, al reproducării unor dialoguri, al transformării textelor în dialoguri, al exercițiilor de alcătuire de propoziții, traducerii, compunerii pe teme uzuale.

În cea mai mare măsură, munca independentă a elevilor școlariști, folosirea dicționarelor, citirea unor ziare și reviste în limba străină, posibilă la anii III-IV, reproducerea scrisă și orală, la fixare, a planului lecției audiate, asigură conștientizarea și folosirea practică de către aceștia a limbii moderne.

În fine, nu trebuie să uităm că lecțiile bune solicită procedee diversificate de la oră la oră, pregătire conștiințioasă și mult tact pedagogic. Predarea limbilor moderne este străină metodelor și procedeele învechite, cerînd azi mai multă inițiativă și spirit creator.

Prof. STELIAN CEAMPURU
inspector școlar, jud. Teleorman

Învățarea euristică a geografiei

În afară de metodele „clasice” de predare (metodele expositive, conversația, demonstrarea, munca cu manualul, cu harta, exercițiile, repetarea, explicarea etc.), un loc important în predarea geografiei în școală trebuie să-l aibă unele metode „noi”, cum ar fi *problematicarea, învățarea prin descoperire, instruirea programată, învățarea după un algoritm, experimentarea etc.*, metode preponderent euristice, care își propun să dezvolte latura formativă, metodologică, instrumentală a însușirii cunoștințelor. Ceea ce este esențial de reținut îl constituie faptul că toate metodele (clasice sau noi) trebuie să se orienteze spre euristică, spre „descoperirea” fenomenelor geografice de către elevi și nu spre primirea lor de-a gata. Acest lucru apare cu atît mai evident cu cît în săși predarea geografiei începe să-și propună ca obiective majore nu numai prezentarea de denumiri, date, informații, cunoștințe (în sensul promovării geografiei de tip „enciclopedist”), ci îndeosebi (și în primul rînd) *însușirea ideilor fundamentale, a principiilor, legilor și metodologiilor de investigare a realității* (în sensul promovării geografiei de tip „operațional”). Într-o accepțiune mai largă, însuși procesul instructiv-educativ, în ansamblu, trebuie să aibă un preponderent „sens euristic”. De aceea, organizarea procesului de învățămînt (conținut, metode, mijloace, tipurile de lecții, sistemul de evaluare) trebuie să fie structurat pe asemenea strategii euristice de învățare care să favorizeze într-o măsură mai mare dezvoltarea capacităților intelectuale ale elevilor.

Apare evident în acest context rolul activ al metodelor de a promova însușirea geografiei într-un mod euristic. În predarea geografiei, metodele „noi”, cum ar fi *problematicarea (succesuluni de întrebări, pe grade de dificultate, cu prezentarea unor „probleme de soluționat”), învățarea prin descoperire („descoperirea” inductivă sau*

deductivă a unor fenomene pe baza altor fenomene cunoscute, prin comparare, asociere etc.), învățarea prin experimentare (în natură, pe terenul geografic, în cabinet), după un algoritm, sau conform unor „modele” de însușire a cunoștințelor etc., utilizate în mod adecvat în cadrul diferitelor tipuri de lecții, în cadrul diferitelor momente ale lecției, pot contribui la sporirea caracterului euristic al învățării.

Vom da, în continuare, câteva exemple de lecții și modalități de lucru în sensul celor enunțate mai sus.

În clasa a V-a, o lecție finală deosebit de utilă ar fi „descoperirea” regiunilor geografice ale pămîntului, prin analiza și compararea principalelor elemente și fenomene din cadrul fiecărei geosfere (regiunile climatice, marile fluvii, unitățile de relief, zonele de vegetație). Prezentarea acestor elemente sub forma unor hărți care se pot suprapune sau compara permite identificarea pe suprafața Pămîntului a unor suprafețe relativ omogene (care se suprapun în parte zonelor de vegetație); elevii le pot caracteriza prin câteva elemente însușite anterior, iar profesorul le „denumește”.

În clasa a VI-a, o temă despre Africa de Nord (și despre Sahara în special) ar putea cuprinde trei momente: *discutarea mediului actual* (relief, climă, vegetație, ape); *discutarea resurselor de subsol* (felul în care pot fi utilizate în mod optim: conducte, șosele, orașe, industrii, dezvoltarea țărilor sahariene), iar în final *analiza posibilităților teorice* (cu elevii) de *modificare a cliimei Saharei*, de transformare într-o zonă agricolă, și consecințele eventuale ale acestor transformări.

În clasa a VII-a, analiza detaliată a raporturilor dintre zonele de vegetație, zonele climatice, relief și hidrografie, în cadrul studierii condițiilor naturale ale Asiei, constituie un foarte bun prilej de înțelegere a interde-

pendenței cauzale dintre fenomene, datorită conținutului studiat și nivelului de înțelegere a elevilor. Ca modalitate eficientă, în acest caz, ar fi compararea (sau suprapunerea) unor hărți speciale, pe fenomene (climă, vegetație etc.), însoțite de imagini din zonele caracteristice. În detaliu, li se pot propune elevilor și alte activități, cum ar fi: executarea unor grafice privind temperatura în diferite locuri ale Asiei, sau precipitațiile (în Java, Cimpia Gangelui, Japonia, Gobi, Extremul Orient etc.), pentru a înțelege mai precis deosebirile și pentru a le explica.

În clasa a VIII-a, o temă cum ar fi „Orașele României” poate fi însușită în mod optim prin analiza și fixarea rețelei urbane asociativ și comparativ: inițial, orașele mari, apoi, cele mijlocii, pe rețeaua de orașe mari, apoi alte orașe mai mici; aceste operații se cer efectuate concomitent de profesor și elevi. Evoluția rețelei urbane se poate însuși prin compararea a trei-patru generații succesive, desenate pe hărți separate. În final, prin discuții cu elevii, poate fi analizat rolul orașului în teritoriu.

În cadrul geografiei economice generale, abordarea unor teme cum ar fi: sursele de energie neconvențională (hidroenergie, maree, vînturi, energie solară, geotermică), proiectele de transformare a plantei, protejarea echilibrului natural etc., care pot fi structurate în strategii euristice.

Aceste modalități de organizare a învățării geografiei, în care accentul se pune pe activizarea elevilor, pe însușirea prin cercetare a fenomenelor sau, cu alte cuvinte, printr-o structurare în sens euristic a învățării, constituie o premisă importantă pentru creșterea rolului formativ al geografiei, pentru dezvoltarea capacităților intelectuale ale elevilor.

OCTAVIAN MÎNDRUT
Institutul de cercetări pedagogice

COMPORAMENTUL PROFESORULUI LA LECȚIE

Comportamentul profesorului la lecție se constituie în funcție de obiectivele procesului educativ, de concepția care stă la baza tehnologiei didactice, folosite de profesor.

În practica școlii noastre, coexistă în prezent elemente ale unui comportament didactic însușit îndeosebi prin practică și tradiție — care, pe lângă aspectele sale valoroase, creează și unele dificultăți în dezvoltarea tehnologiei specifice lecției moderne — alături de atitudini și comportamente adecvate acestei noi tehnologii.

De la rolul de transmițător al informației către elevul care e obligat să o recepționeze, să o rețină și să o prezinte spre verificare, profesorul devine conducător al unui proces tehnologic formativ, sprijinind elevul să descopere cunoștințe și să le fixeze lucrând cu ele.

În acest scop, profesorul este solicitat să abordeze în mod creator fiecare lecție, atât în ceea ce privește structura ei (care nu mai parcurge în mod obligatoriu momente ce pretind profesorului atitudini uniforme, nediferențiate în funcție de condițiile concrete ale lecției) cât și a tehnicilor de lucru folosite la lecții. Orientarea rapidă, decizia spontană, posibilitatea unor restructurări operative în folosirea metodelor și a tehnicilor didactice sînt profund și permanent implicate în comportamentul profesorului.

În calitate de organizator al activității elevilor la lecție, profesorul își poate pune în valoare propriile resurse cu ajutorul cărora să stimuleze contribuția personală a elevilor și să le asigure îndrumarea necesară, înlesnind elevilor descoperirea și circulația informației, dialogul autentic între aceștia, între profesor și elevi.

Ca evaluator al activității elevilor organizate de pe poziția consultantului și a interlocutorului răspunzător de eficiența procesului instructiv-educativ, profesorul poate obține aferența inversă acestei eficiențe, el dispunând de privilegiul de a privi situația din interiorul procesului didactic; măsurarea performanțelor școlare include și eva-

luarea rezultatelor formative ale instruirii, stimulindu-se cooperarea și auto-emulația.

Însușirea noului comportament de către profesor se face prin integrarea unor atitudini și tehnici de lucru noi într-un context care presupune păstrarea elementelor pozitive, specifice oricărei relații profesor-elevi (spirit de răspundere, obiectivitate, consecvență etc.).

Comportamentul specific noii tehnologii didactice nu presupune o nivelare forțată a atitudinilor profesorilor, a modului lor personal de activitate și nici nu contravine conducerii științifice a muncii din școală, de către director.

Aria de aplicabilitate a comportamentului profesorului, conform cerințelor lecției moderne, nu cunoaște în principiu limitări în funcție de obiectul de învățămînt, de vîrsta elevilor și de experiența cadrelor didactice, ci doar adaptări la aceste elemente ale organizării învățării.

Promovarea comportamentului adecvat noii tehnologii este condiționată de înțelegerea și aderarea profesorului la o concepție modernă asupra lecției și asupra relației educaționale, precum și de exercitarea acestui comportament în practica școlară.

Există condiționări ale eficienței noului comportament al profesorului, de ordinul cadrului material și organizatoric în care se desfășoară lecția (efectivul clasei, mobilier, echipament didactic, durată lecției etc.).

Criteriul de apreciere a eficienței comportamentului profesorului îl constituie, însă, măsura în care acest comportament înlesnește realizarea unei relații educaționale conforme cu sarcinile actuale ale dezvoltării și perfecționării învățămîntului nostru.

În scopul realizării unui comportament adecvat lecției moderne, propunem, cu caracter de recomandări, cîteva elemente ale unei conduite care poate fi promovată în activitatea de predare-învățare (lista DA) și alte cîteva elemente ale unei conduite ce poate fi îndepărtată din activitatea didactică (lista NU).

Da!

1.

Adevați, de fiecare dată, metodele și procedeele folosite la lecție condițiilor concrete oferite de clasă la ora respectivă, chiar dacă vă abateți de la modul în care ați conceput lecția anterior șinerii ei.

2.

Încercați să vă transpuneți în locul elevilor: v-ar interesa și v-ar place activitatea pe care le-o propuneți; ați fi capabil să vă prezentați ca un elev bun?

3.

Ca elevii să învețe bine și ușor, e necesar să înțeleagă utilitatea a ceea ce învață; ajutați-i să o descopere.

4.

Străduiți-vă să cunoașteți interesele, preocupările, aptitudinile, dar și lipsurile fiecărui elev; amintiți-vă toate acestea, mai ales, cînd ei comit acte de indisciplină la lecție.

5.

Lăsați elevilor posibilitatea să gîndească, să descopere și să creeze, dar ajutați-i, mai întîi, să-și însușească tehnica specifică de lucru pentru fiecare domeniu sau operație pe care le-o propuneți spre efectuare.

6.

Oferiți elevilor și ocazia să realizeze observații independente; aveți însă grijă ca cele observate de elevi să fie valorificate în raport cu scopurile fiecărei lecții în parte, în dobîndirea de noi cunoștințe.

7.

Sprijiniți-vă pe întrebări și sarcini de lucru de tipul:
a. voi ce gîndiți despre aceasta?
b. cum s-ar putea proceda mai bine?
c. cum vă explicați?
d. comparați aceste fenomene (fapte)!
e. demonstrați singuri, aducînd și alte exemple!
f. încercați să aplicați cele studiate!

8.

Este greu ca profesorul să aibă întotdeauna dreptate; a accepta atitudinea critică a elevilor față de informația primită nu înseamnă a renunța la rolul de educator.

9.

Temeți-vă mai mult de indiferența și de plictiseala elevilor decît de neascultarea și inițiativa lor. Dacă dumneavoastră păreți plictisit de lecție, elevii nu vor putea fi interesați. Comportarea profesorului fiind adesea mai ușor de recepționat decît ceea ce le comunică el elevilor săi.

10.

Străduiți-vă să fiți obiectivi; elevii nu tolerează nedreptatea, mai ales cînd aceasta vine de la educatorii lor. Elevul bun nu este cel care nu vă crează greutăți, fiindcă gîndește ca dv., care vă seamănă, iar cel rău care vă contrazice și nu vă ascultă. Nu-i pierdeți din atenție pe elevii „mijlocii”.

Nu!

1.

Nu-i faceți pe elevi permanent dependenți de dv.; nu uitați că e necesar să-i pregătiți să se descurce singuri; învățați să tăceți, să observați și să stimulați atitudinea activă la elevi.

Nu vă limitați intervențiile la a da ordine și a pretinde ascultare și atenție din partea elevilor.

2.

Nu ne sînt de folos elevii-spectatori; activați-i, mai ales cînd folosiți mijloace audio-vizuale care fac ora mai atrăgătoare, dar, în același timp, pot îndepărta elevii de la înțelegerea esențialului. Nu cantitatea și spectaculozitatea tehnicilor didactice moderne dau valoarea lecției; ele sînt doar mijloace de transmitere, de fixare și de valorificare formativă a informației.

3.

Nu admiteti răspunsuri preformulate pe care elevii nu le pot explica și argumenta sau răspunsuri nesincere, conformiste; uneori este mult mai important ca elevii să gîndească și „altfel” decît profesorul.

4.

Nu împiedicați elevii să-și exprime nedumerirea și opiniile personale. Adesea este mai important să aflăm ce gîndesc, care sînt întrebările lor, ce probleme pot formula și ce soluții originale găsesc, decît să răspundă exact ceea ce așteptăm noi în momentul respectiv.

5.

Nu confundați orice comunicare între elevi cu „suflatul”, cu încercarea de a vă înșela sau de a pune la cale ceva, împotriva dv. Fără comunicare, nu poate exista o reală cooperare în clasă.

6.

Nu hărțuiți, nu ironizați și nu jigniți elevii, ca răspuns la ignoranța lor la obiectul predat de dv.; nu-i veți stimula astfel să învețe mai bine, ci, dimpotrivă, vi-i îndepărtați.

7.

Nu declanșați nici un proces și nici o activitate la lecție care n-ar putea fi îndrumate, urmărite și controlate de dv.; apreciați rezultatele muncii elevilor, făcîndu-i și pe ei conștienți de ele.

8.

Nu dorința de a obține note bune să constituie motivația la învățatură a elevilor, ci interesul și satisfacția personală de a ști, a progresa. Nu-i stimulați să se concureze, comparînd pe unii cu alții. Le dezvoltați dorința de autodepășire, comparînd pe fiecare cu sine însuși, în diverse etape.

9.

Nu abuzați de puterea dv. de a pedepsi și constrînge; vă veți pierde autoritatea care e necesar să fie dobîndită prin competență și tact. Nu sancționați prin note mici abateri disciplinare sau alte atitudini negative; acestea să afecteze numai nota la purtare.

10.

Nu considerați pe elevi în mod exclusiv vinovați de lipsa încrederii, a atenției și a siguranței la lecție și nici de rezultatele lor nesatisfăcătoare. Pentru că, în relația profesor-elev sînt doi termeni: profesor și elev.

Examinarea fiecăreia dintre recomandările din cele două liste poate demonstra că „nu e nimic nou sub soare!”. Într-adevăr, a încerca — spre exemplu — să te transpuși în locul elevilor în momentul în care le transmiți o sarcină de lucru sau a nu admite răspunsuri preformulate, pot fi elemente ale conduitei devenite firești pentru oricare dintre profesorii vîrstnici sau tineri. Ceea ce, însă, apreciem ca nou în cele două liste de recomandări rezidă în însușirea lor nu parțială, ci integrală și în respectarea lor nu numai în unele lecții sau momente ale acestora, ci în întreaga noastră activitate didactică.

Și, pentru a deschide și mai larg orizontul care se dorește deschis al acestor recomandări, devine necesară încă o recomandare: experimentați o conduită în spiritul celor două liste, eliminați ceea ce apreciați ca neadecvat pentru dumneavoastră și completați cu elementele pe care propria dumneavoastră pregătire și experiență vi le impun ca valoroase în configurarea comportamentului celui mai potrivit sarcinilor etapei actuale a școlii românești.

Dr. LUMINIȚA GHIVIRIGĂ
Institutul de cercetări pedagogice

GRAFICA ȘI ILUSTRATIA MANUALELOR ȘCOLARE

Unitate de vederi între autorii textelor și graficieni

Manualul este un îndreptar care conține expunerea științifică și succesivă a obiectului de învățămînt, accesibil elevilor, corespunzător programei și cerințelor didactice. Consider că **ilustrarea manualului** are o importanță deosebită, contribuind la dezvoltarea atenției și interesului elevilor pentru problemele pe care le studiază și la temeinica înțelegere a cunoștințelor predate. Sint de părere că la clasele I—IV manualele sint ilustrate corespunzător (uneori sint chiar prea multe ilustrații), iar la clasele V—VIII acest lucru este complet neglijat (spre exemplu la obiectul literatura română). In legătură

cu ilustrația cred că, dacă între autorul textului și grafician va exista o deplină unitate de vederi, s-ar realiza pe deplin toate cerințele de ordin instructiv-educativ. Sint de părere că în momentul de față manualele sint bine concepute, corespunzătoare în conținut și formă, răspunzînd cerințelor propuse. Important este în munca educatorului de la catedră să-i deprindă pe elevi încă din primele clase cu utilizarea manualului.

Prof. VALERIU SANDOVICI
Școala generală din comuna Dolhești, Jud. Suceava

Intr-o sală de lectură a secției pentru copii a Bibliotecii centrale de stat din Capitală

Citirea pentru clasa a IV-a

Fiind de un real folos în însușirea noțiunilor și cunoștințelor de către elevi, ilustrațiile nu pot să lipsească din manualele școlare din primele clase. Imaginile ajută la înțelegerea mai aprofundată a descrierilor, a evenimentelor, a fenomenelor. Dacă la clasele I și a II-a sint necesare mai multe ilustrații, fără a face exces, la clasele III-IV pot fi folosite mai puține, selectîndu-le însă pe cele mai semnificative, raportate la conținutul lecției.

Consider că **ilustrarea cea mai bună e dată de fotografii**, în special la citire, istorie și bineînțeles la geografie, cînd sint redete peisaje diferite. Prin fotografie, ilustrațiile sint mai reușite din punct de vedere al detaliilor, al proporțiilor, mai aspectuoase contribuînd și la educarea estetică a elevilor. Dar ce se poate spune, de pildă, despre ilustrarea „Dumbravei minunate” din Manualul de citire de clasa a IV-a (pagina 142) ?

Am observat că după citirea bucății de lectură de către copii, cînd este și o imagine reușită, plăcută vederii, copilul manifestă mai mult interes pentru lecție. Știm doar că orice copil, cînd ia în mîna o carte, mai întii se uită la „poze”. Mai există în manualele multe ilustrații lipsite de expresie, pe care, oricît le-ar privi, elevii nu pot reda verbal sau scris ceea ce au dorit autorii manualului, mai ales la compunerile după ilustrații. Cred că e bine să fie mai multe **imagini colorate** decît alb negru, dar nu cred că sint indicate prea multe imagini redete într-o singură culoare cu diferitele ei nuanțe, așa cum sint majoritatea ilus-

trațiilor din manualul de istorie al clasei a IV-a. Mult mai aspectuoase cred că ar fi fost dacă erau redete în mai multe culori, mai ales că multe sint reproduceri ale unor opere de artă, lucru, de altfel foarte apreciat.

E necesar ca toate imaginile să fie de aceeași calitate în toate manualele. În unele manuale, multe imagini au culori mai vii, mai apropiate de aspectul real, iar în alte manuale, aceleași imagini au un alt aspect, din cauza folosirii altor nuanțe.

Dimensiunile imaginilor sint corespunzătoare, dar e necesar ca toate, pe cît e posibil, să fie intercalate în textul corespunzător, avînd dată și legenda respectivă.

Redarea prin imagini grafice sau schematică poate fi folosită la ilustrarea experiențelor realizate la cunoștințele despre natură, la explicarea formelor de relief de la geografie, ori la aritmetică.

Propun ca **inceputul capitolelor să fie marcat printr-un subtitlu sau prin colorarea diferită a primei litere** pentru a fi mai ușor distins de către elevi, în vederea învățării pe fragmente a lecției. Totodată propun ca la sfîrșitul lecțiilor să fie date mai multe întrebări, care am observat că îi ajută mult pe elevi în activitatea de-acasă.

In legătură cu **sistemul de legare**, ar fi preferabil ca filele manualului să fie toate prinse cu 2-3 capse, ceea ce ar asigura menținerea lor în coperte.

Inv. OCTAVIAN IONESCU
Școala gen. din comuna Sihlea, Jud. Vrancea

Lectura literară la clasele V-VIII

Conștienți de importanța crescîndă a manualelor școlare în pregătirea elevilor noștri, le răsfoim în fiecare toamnă să vedem cu ce s-au schimbat, cum s-au îmbunătățit. Fără a se înțelege că sintem pentru modificarea radicală a acestora ne exprimăm părerea de rău că edițiile din ultimii ani, cu excepția „Citirii” pentru clasa a V-a, ed. 1973, au rămas aceleași (cu unele reduceri sau introduceri de texte). La prima vedere s-ar părea că n-avem ce schimba: opera rămîne intactă, așa cum a creat-o autorul. Dar nu despre text este vorba.

Cu ajutorul **imaginilor artistice** este prezentată în manualele viața din trecut sau din anii noștri, ani de profunde transformări, fie că este vorba de fragmente din „Amintiri din copilărie” sau reportajele literare ale lui Geo Bogza. Imaginile pot realiza o legătură între aceste perioade. Am să dau două exemple, din multe care pot fi: după „La Broșteni” de I Creangă (la clasa a VI-a), cred că ar fi foarte binevenită o fotografie-vedere a Broștenilor de astăzi, cu o explicație din care să reiasă că aici, ca urmare a descoperirii unor zăcăminte, s-a conturat un tînr centru minier. Cît de mult vor cîștiga elevii făcînd această paralelă între viața iri-

nucăi cu caprele ei și condițiile noi de viață și de muncă ale minerilor de la Broșteni! Al doilea exemplu se oprește asupra poeziei „Lidice”, de Eugen Jebeleanu (la clasa a VIII-a). La 10 iunie 1972 s-au împlinit 30 de ani de la nîmicirea satului Lidice, una din cele mai monstruoase crime comise de hitleriști, în perioada celui de-al doilea război mondial. Printr-o hotărîre a guvernului cehoslovac, satul s-a refăcut după eliberare. Piața din centrul localității este dominată de o impunătoare statuie închinată foștilor locuitori din Lidice. Muzeul memorial (amîntit și în poezie) păstrează mărturiile zguduitoare ale masacrului, în preajmă se găsește renumita „grădînă a trandafirilor păcii și prieteniei”. Considerăm că prezentarea unor astfel de aspecte (1-2 ilustrații) ar fi determinat pe elevi să condamne mai mult fapta fasciștilor, să înțeleagă sentimentele avute de autor.

Consider că ilustrațiile manualelor se cer atent actualizate pentru a reda un centru economic nou, procesul de producție etc. Pe marginea acestor ilustrații, elevii pot realiza cu ușurință unele compuneri după tablou, în care folosesc materialul lexical din lectura

Literatura română pentru anul al III-lea de liceu, ediția 1973

Referindu-ne la coperta acestui manual putem afirma că ea este ilustrată **prea simplist**, nesemnificativ de către Damian Petrescu (o carte deschisă invers nu sugerează nimic despre conținutul manualului). Mult mai instructiv și mai educativ, credem, ar fi fost redarea fotografiei unui scriitor reprezentativ, studiat de elevi în această clasă: Tudor Arghezi, Mihail Sadoveanu sau Liviu Rebreanu. Intre copertă și prima pagină există neconcordanță. Astfel, în titlul de pe copertă — scris în stil comercial: „Literatura română, anul III liceu” s-a strecurat și o greșală de ortografie. Numeralul III este scris ca un numeral cardinal, nu ca unul ordinal. Iată deci că lipsește funcția instructiv-educativă a copertei.

Sistemul de broșare este și el defectuos, fiind nepractic pentru cei ce folosesc manualul, deoarece copertele se desfac de restul cărții sau, pur și simplu, manualul se desface în mai multe părți, încît uneori, elevii vin la școală numai cu partea de care au nevoie. Acest sistem de broșare nu rezistă nici măcar transportului de la tipografie pînă la școală, cu atît mai puțin celor 96 de ore, cît manualul este adus de elevi de acasă pînă la școală.

O altă problemă ce se cere remediată este cea a **ilustrațiilor manualului**. Multe portrete ale scriitorilor, frontispiciile și copertele publicațiilor etc. sint neclare (pag. 5, 29, 82, 84, 170, 171, 174, 178, 273, 282, 289 etc.). Dimensiunile unor imagini, și este cazul unor reproduceri de coperte ale revistelor literare sau ale unor manuscrise („Vieța nouă” — pag. 41, „Simbolul” — pag. 43, „Lacustră” — pag. 73, „Manifest” — pag. 153, „Catastrofa” — pag. 276 etc.) sint prea mici și nu pot folosi la nimic, cititorul observînd doar șiruri indescifrabile de litere.

Considerăm că **formatul și dimensiunile manualului** sint adecvate, iar hîrtia este de bună calitate (uneori, textul devine nevizibil datorită transparenței hîrtiei).

Prof. MARIN GH. CAZACU
Liceul din Zimnicea, jud. Teleorman

Limba latină pentru liceu

Mă întreb ce învață elevii din **ilustrațiile celor patru manuale de limba latină** (din care ultimele două sint de literatură latină), cînd acestea, numai cu neînsemnate excepții, îl pun pe elev în fața unor desene care nu redau cu

fidelitate antichitatea greco-romană, cînd sint o interpretare a ei într-o manieră, să-i zicem, proprie ilustratorului, de care nu coincide cu aceea a anticității greco-romane (manualul de limba latină pentru anul I, liceu).

respectivă sau unele compuneri gramaticale.

Dacă la clasa a V-a nu apare nici un portret al vreunui scriitor, la clasa a VI-a, pe lîngă portretele lui Eminescu, Bălcescu, Sadoveanu, Caragiale Argehi și Alecsandri apar și cele ale lui Odobescu, Iorga și Sahia, dar nu apare portretul lui I. Creangă (?!) Unele portrete se repetă în fiecare manual, iar altele, deloc (Negruzi, Macedonski, Băcovia, Blaga, Labiș). Propun ca în partea finală a manualelor (de citire sau lecturi literare) să fie redete portretele unor scriitori și fragmente din cîteva opere reprezentative propuse și în lista lecturilor suplimentare recomandate de programa școlară.

Pentru lecțiile de limba română, unde predarea este concentrată, ar fi bine să se **evidențieze cunoștințele noi** de cele care se reiau prin caracterul literelor.

Avînd în vedere că manualele de limba română, la clasele V-VIII, nu sint transmisibile, cred că ar fi **suficientă numai broșarea acestora**. Cartonarea și legarea cu pînză le ridică prețul și le fac mai voluminoase, iar copertile se desprind mai ușor de paginile manualului decît cele subțiri

Prof. MIHAI MOCANU
Școala generală din comuna Dăscălești, Jud. Buzău

Prof. emerit IOAN MICU
Liceul nr. 1 din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej

Valențele educative ale practicii în producție, obiect de cercetare

În cadrul cercului științific al catedrei de finanțe, de la Facultatea de studii economice Iași, ne-am preocupat de o problemă deosebit de actuală și importantă: caracterul educativ-productiv al atelierelor școlare.

În afară de faptul că studenții au reușit să cunoască modul cum se formează o serie de meseriași ale căror cunoștințe sînt atât de utile economiei naționale — mecanici, lăcătuși, electricieni, betonisti, filatori, țesători, finisori, tricoteuri etc. — au avut ocazia să cerceteze și împletirea organică dintre laturile educative și cele productive ale procesului de învățămînt din școlile cercetate, cum se completează ele reciproc, elevii putînd să intre direct în producție la terminarea școlii, fără perioade mari de acomodare.

După cum se știe, atelierelor-școală de pe lîngă liceele și școlile profesionale prezintă un dublu caracter: de școală și de unitate productivă.

În atelierelor-școală, procesul de învățămînt îmbină în mod organic latura educativă cu instruirea practică. Latura educativă se manifestă ca un proces de adaptare, de asimilare a cunoștințelor și deprinderilor specifice din profesia respectivă. Aici nu este vorba numai de a învăța; accentul se pune pe a învăța să producă, a acționa în cadrul unui plan studiat, elevul putînd să-și dezvolte gîndirea, să-și formeze deprinderile de muncă prin acționarea asupra obiectului pe care-l prelucreză, pe baza cunoștințelor primite.

Practic, atelierelor-școală de profil liceal și profesional funcționează ca gospodării anexe, avînd caracter productiv, conducîndu-se după principiul gestiunii economice. Această însemnă că ele sînt înzestrate cu mijloace fixe și mijloace circulante, aflate la dispoziția elevilor și date în păstrarea și valorificarea lor, au evidență contabilă proprie și își acoperă cheltuielile de producție din veniturile proprii pe care le realizează. Periodic, încheie bilanțul pentru constatarea existenței bunurilor și valorilor materiale, pentru stabilirea rezultatelor activității de producție. Atelierelor-școală au conturi proprii de decontare la Banca Națională a R.S.R. sau la C.E.C., purtătoare de dobînz, încheie dări de seamă contabile trimestriale și anuale. Totodată, ele au un plan de producție, plan al forțelor de muncă, un fond de salarii separat de școală.

Activitatea de producție a atelierelor-școală se desfășoară însă conform planului de învățămînt și numai pe bază de comenzi și contract, astfel încît să fie asigurată desfacerea produselor la timp. La stabilirea sortimentelor ce urmează a fi incluse în planul de producție se ține seama de asigurarea parcurgerii programului de învățămînt sub aspect teoretic și practic, de îmbinarea laturii productive cu cea educativă.

Planul de producție este corelat cu planul de învățămînt și cu programele de instruire practică ale fiecărei meserii în care se califică elevii, cu planul forței de muncă, respectiv planul de școlarizare a anului în curs și a anului următor, realizîndu-se sub acest aspect îmbinarea nemijlocită dintre școală și producție. Astfel, referindu-ne la Grupul școlar textil Iași, se constată că, pentru anul I, un elev trebuie să producă 10% din capacitatea unui muncitor pentru anul II, 40% în trimestrul I, și la sfîrșitul trimestrului II și III, planul trebuie să reprezinte 100%; pentru anul III, 50% din capacitatea unui muncitor, pe trimestrul I iar către sfîrșitul trimestrului II și III, 100%.

De aici rezultă că, pe măsura instruirii și educării lor în spiritul muncii, elevii se încadrează deplin în producție, îndeplinesc sarcinile prevăzute în plan și au posibilitatea să aprecieze în mod just importanța socială a muncii lor. De pildă, produsele realizate de atelierul-școală al Liceului industrial Iași sînt destinate dotării școlilor din municipiu și județ, fiind vorba de bănci școlare, catedre, mese pentru cabinete și laboratoare, scaune, dulapuri pentru material didactic; dintre cele ale Grupului textil Iași, o parte se desfac prin chioșcuri proprii sau magazinele „Iașitex” și „Moldova”; Grupul școlar de construcții livrează produse pe ba-

ză de contracte către Uzina mecanică „Nicolina”, Consiliul municipal, Piscicola, C.E.I.L., Institutul politehnic Iași.

O problemă care a trezit un interes deosebit în rîndul studenților și care stă în atenția conducerii școlilor o constituie stabilirea prețului de vânzare al produselor cerute de beneficiari, îndeosebi pentru sortimentele necuprinse în nomenclatorul de produse, lucru ce are o importanță deosebită pentru pregătirea formativă a elevilor. În aceste ateliere se realizează venituri și se efectuează cheltuieli. Astfel, se realizează venituri, din desfacerea producției, sub formă de beneficii, impozitului pe circulația mărfurilor, care se calculează numai, dar nu se varsă la buget, pentru produsele de fabricație proprie, fondul de amortizare.

Dintre cheltuielile principale menționăm; cheltuielile la producător pentru producția ce urmează a se livra, cheltuielile pentru dezvoltarea atelierelor, cheltuieli pentru reparații capitale etc.

Depășirea cheltuielilor de către venituri este egală cu suma ce se varsă la buget, plus beneficiile ce rămîn unităților pentru dezvoltare și stimulare. De exemplu, veniturile atelierului de producție de pe lîngă Școala profesională specială nr. 4 Iași, realizate în 1971 și 1972, sînt mai mari decît cheltuielile. Școala obține astfel un beneficiu din care 50% se varsă la bugetul de stat și 50% rămîne la dispoziția atelierului. De la începutul acestui an s-au realizat beneficii în proporție de 116,6% față de cele planificate.

Pe trimestrul I 1973, Grupul școlar textil Iași, a avut planificată o producție de 1 310 000 lei și a realizat 1 360 000 lei. Rezultate financiare favorabile au obținut și celelalte ateliere cercetate, de exemplu, cel de pe lîngă Grupul școlar de construcții, Liceul industrial de construcții Iași și altele.

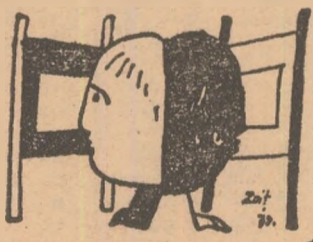
O problemă de interes deosebit pentru studenți a fost modul cum sînt elevii stimulați. De pildă, la atelierul școală de la Liceul industrial de construcții Iași, s-a virat 80% din veniturile realizate în 1972 la bugetul consiliului popular, iar 20% s-a achitat elevilor în felul următor: 70% s-a deșpus pe librete CEC, pentru fiecare elev în parte, iar 30% s-a achitat în numerar pentru nevoile curente ale acestora.

Indemnizația orară pentru elevii anului I este de 1,50 lei, pentru anul II de 3,06 lei, pentru anul III de 4,08 lei. Realizarea de venituri presupune realizarea de beneficii, care la rîndul ei se datorește realizării unei mai bune pregătiri a elevilor, o răspundere mărită a acestora pentru produse de calitate.

Activitatea școlară desfășurată de elevii în atelierelor-școală este o activitate rentabilă sub dublu aspect: educativ și productiv. Elevii învață, dar se și specializează pentru anumite meserii, ei se conving că activitatea lor este utilă societății, cunosc cerințele și exigențele acesteia, pot contribui, de pe acum, la progresul societății noastre, cît și la prosperitatea lor materială.

În concluzie, considerăm că în ce privește învățămîntul superior ar trebui studiate mai temeinic formele practicii productive existente, în scopul îmbunătățirii ei și, eventual, găsirii de noi forme și modalități pentru a fi cît mai corespunzătoare. În această muncă pot fi antrenți cu mai multă eficiență studenții.

Conf. univ. dr. I. BURDUJA
Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași

Practică în atelierelor școlii

FIȘE PENTRU ORIENTAREA ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ

ȘCOALA PROFESIONALĂ A MINISTERULUI INDUSTRIEI UȘOARE

pentru clasele IX-X și urma liceului tehnic sau industrial.

LICEUL INDUSTRIAL DE POȘTĂ ȘI TELECOMUNICAȚII

Adresa: Grupul școlar M.I.U., București, str. Lucrețiu Pătrășcanu nr. 8, sector IV, telefon 43 25 30 sau 43 24 30.

Școlarizează: absolvenții a zece clase ale școlilor generale din București sau din comunele subordonate, de pe o rază de 50 de km; elevi și din alte localități, pentru obiectivele noi ale industriei ușoare din țară.

Condiții de studiu: În afară de spațiul rezervat bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ al elevilor și muncii lor independente (săli de clasă, laboratoare, ateliere etc.), școala dispune de cantină și de trei cămine.

Toți elevii școlii sînt bursieri, beneficiind în mod gratuit de masă la cantină (este obligatorie cel puțin masa de prînz), găzduire în internat (pentru cei care nu sînt din București sau din comunele subordonate), de îmbrăcăminte și echipament pentru practica în producție, de manuale, rechizite, materiale igienico-sanitare etc.

Specialitățile în care pregătește școala: filatori, țesători, tricoteuri, confecții din tricotate și din țesături, finisori, strungari și matrișeri pentru industria ușoară, cu gradul de muncitori calificați.

Unde pot lucra elevii după absolvire: fabricile de filatură, de confecții, țesătorii; strungarii și matrișerii au posibilități de încadrare și în alte feluri de unități economice.

Toți absolvenții pot da diferite

Adresa: București, str. Romancierilor nr. 1, sector VII, telefon: 46 46 45 sau 46 59 35.

Școlarizează: absolvenți ai școlii generale din toată țara.

Condiții de studiu: În afară de spațiul rezervat bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ al elevilor și muncii lor independente (săli de clasă, laboratoare, ateliere etc.), liceul dispune de cantină și de internat.

Elevii care se încadrează în dispozițiile în vigoare pot primi bursă în masă și casă sau în bani.

Specialitățile în care pregătește liceul: exploatarea rețelei poștale și de telecomunicații (durata studiilor: patru ani) — numai pentru fete; electromecanică pentru telecomunicații p.t.t.r. (durata studiilor: cinci ani) — numai pentru băieți.

Unde pot lucra tinerii după absolvire: absolvenții secției de exploatare pot fi angajate ca oficiane, telefoniste sau telegrafiste la oficiile p.t.t.r. Absolvenții secției de electromecanică pot fi încadrați ca electromecanici în unitățile de telecomunicații.

De asemenea, doritorii au acces la facultățile de orice profil, pentru cele din domeniul telecomunicațiilor avînd avantaje în plus la concursul de admitere.

Locul de muncă al elevilor

Succesul instruirii practice a elevilor este condiționat și de respectarea multor cerințe de ordin ergonomic. În cadrul atelierului, școlarii au nevoie de un loc de muncă bine iluminat natural cît mai degajat și mai frumos, pentru ca activitatea fiecărui să se desfășoare lejer și într-o ambianță plăcută.

Pentru protejarea sănătății elevilor și creșterea randamentului lor, e bine ca ei să lucreze într-o atmosferă curată, lipsită de praf, fum sau de alte impurități nocive, la o temperatură constantă. În scopul evitării accidentelor e necesar să înălțăm, orice le-ar putea distra atenția. Se știe că un moment de neatenție în condițiile lucrului cu mașini și unelte, poa-

te să „coste” scump. De aceea, mi se pare absolut indispensabil, bunăoară, să înlocuim geourile transparente ale atelierelor cu sticlă mată pentru ca elevul să nu mai fie tentat să privească pe fereastră la ceea ce se petrece afară.

Cum copiii diferă ca înălțime, este util să-i aducem la o poziție normală de lucru, fie ridicînd teigheaua, fie pe elev prin plasarea lor pe postamente. Maistrului-instructor să nu-i scape din vedere nici calitatea uneltelor cu care lucrează școlarii. După mine, nu sînt deloc recomandabile sculele greoaie sau care nu taie, pentru că acestea scad eficiența muncii, diformează poziția corectă de lucru, îi o-

bosesc pe copii și îi enervează.

Mi se pare foarte importantă organizarea micilor „lucrători” în echipe cu cite un șef de echipă ales dintre colegii lor cel mai harnic, mai bun organizator, dotat cu spirit de observație și inițiativă. Cred că, la anumite mașini-unelte, munca poate fi organizată în echipe de cite doi, ea devenind astfel mai ușoară. În același timp, crește răspunderea față de bunurile atelierului și grija pentru respectarea regulilor de protecție a muncii.

Mastru-instructor VIRGIL GHITOAIKA
Școala gen. din Orșova
Jud. Mehedinți

„Omagiu colegului nostru“

Sub titlul de mai sus, colectivul de cadre didactice de la Școala generală nr. 1 din comuna Fundu-Moldovei, județul Suceava, cu prilejul leșirii la pensie a profesorului Grigore Dranga, ne trimite un emoționant articol, din care spicuiim :

„În decursul celor patruzeci de ani de activitate, profesorul Grigore Dranga a stat nu numai alături de elevii săi, dându-le sfaturi prețioase, ci și alături de colegii mai tineri, care erau ucenici în meserie.

Deși fiecare a învățat pe băncile facultății pedagogie și psihologie, meseria de dascăl oferă multe necunoscute. În sfaturile tovărășești pe care ni le dădea, profesorul Grigore Dranga ne

arăta că împlinirea profesională nu poate fi decit rodul muncii asidue, al dăruirii cu care trebuie să pornești la îndeplinirea îndatoririlor de zi cu zi.

Prin felul lui de a fi — adică de a trăi, a gândi și a munci — profesorul Grigore Dranga a fost un permanent exemplu pentru fiecare din cei care l-au înconjurat, iar aprecierile de care se bucură din partea colegilor, elevilor și părinților sînt urmarea firească a seriozității și pasiunii cu care și-a îndeplinit zi de zi îndatoririle.

Acum, în pragul pensionării, îi dorim, împreună cu toți locuitorii comunei, bătrîneți liniștite și viață lungă“.

D. R.

Lecție deschisă

De curînd, la Școala generală nr. 15 din Bacău a avut loc ședința cercului pedagogic al profesorilor de geografie din municipiul Bacău și comunele limitrofe. S-au desfășurat trei activități : o lecție deschisă la clasa a VII-a C cu tema „Republica Democrată Germană“ (ținută de prof. Sofia Popa), ședința de cerc a micilor geografi (condusă de prof. Nicu Aur, directorul școlii), precum și o informare asupra noutăților științifice din geografie (prezentată de prof. Ion Luca). La lecția deschisă au fost folosite următoarele metode : lucru pe grupe, programare cu cartonașe perforate. Materialul expus în ședința de cerc a micilor geografi a cuprins aspecte din relieful, clima, izvoarele de apă sărată și iodată, densitatea populației, portul, ocupațiile locuitorilor din câteva comune din județul Bacău. Expunerile micilor geografi au fost însoțite de grafice, hărți, fotografii, precum și de diferite eșantioane de roci și apă sărată și iodată.

Prof. ION DIACONU

Școala generală nr. 15 din Bacău

În dezbatere: supraîncărcarea

La Liceul „Petru Rareș“ din municipiul Piatra Neamț a fost organizată sesiunea de comunicare științifică avînd ca temă „Sistematizarea și dozarea cunoștințelor în vederea evitării supraîncărcării elevilor“. Această temă s-a dat în studiu cadrelor didactice ale liceului cu un an înainte. Ea a fost urmărită în cadrul catedrelor din școală, după un plan de studiu pe trei trimestre, iar observațiile acumulate au fost sintetizate într-o ședință de catedră și prezentate la sesiune.

La sesiunea din anul acesta, pe lângă cadrele didactice ale liceului, au participat și un număr mare de invitați (directori ai liceelor din localitate și ai unor școli generale afiliate), realizîndu-se pe această cale și un valoros schimb de experiență.

Mal întîi a vorbit prof. emerită Sofia Burculeț despre „Sistematizarea și dozarea cunoștințelor în vederea e-

vitării supraîncărcării elevilor“. Apoi, comunicările profesorilor Aurora Cîdea, Luminița Kraus, Gh. Dumitreasa și Ioana Marian, ținute în continuare, ca și intervențiile altor participanți la sesiune au subliniat o serie de idei valoroase care au demonstrat importanța practică a unei astfel de întruniri, ce creează un proces permanent de căutare a soluțiilor, de experimentare, desfășurat în perioada pregătirii acestor comunicări.

Sesiunea a demonstrat, între altele, că nu se poate concepe modernizarea în metodologia învățării fără o schimbare a raporturilor profesor-elev, realizată într-un climat de colaborare și respect reciproc.

Prof. MATILDA TÎODORESCU
Casa corpului didactic
a județului Neamț

O lecție de patriotism

În jurnalul vacanței de iarnă, elevii Liceului din Costești-Argeș au notat multe pagini despre interesantele activități educativ-distractive organizate la clubul școlii și în afara școlii. Una dintre ele, intitulată simbolic „A vem o țară frumoasă ca un cintec...“ cuprinde impresiile excursiei pe care elevii din anii I - IV au efectuat-o, parcurgînd în două zile un cuprînzător itinerar. Dar, spicuiim din notațiile elevilor excursioniști : „La Vilcea, trecem pe lângă casa unde a trăit Anton Pann... Drumul spre Cozia e același pe care l-a străbătut cu ani în urmă N. Iorga și pe care l-a descris deseori în lucrările sale. Aici Oltul e minios și-și freacă apele spumegînde pe virfurile de piatră. Privim îndelung mormîntul lui Mircea și cel al mamel lui Mihai Viteazul. Valorile care se sparg în zidurile vechi ale minăstirii ne-amintesc ritmul cadentat al poeziei lui Gr. Alexandrescu, „Umbra lui Mircea...“ La Sibiu, unde am poposit cîteva ore am observat pretutindeni prefacerile progresului, evoluția urbanistică și schimbările economico-sociale... Am vizitat Brukenenthalul — adevărată podoaabă a artei și culturii naționale și europene — iar în peisajul minunat al Dumbravei, argintat cu stelute de gheață am admirat acel muzeu al tehnicii populare. Am trecut apoi prin Lančrăm, recitînd în gînd memorabilele versuri ale poetului Lucian Blaga. Vizita în cetatea Alba Iulia o putem numi

Călătorie pe drumuri legendare. Aici, la complexul muzeal, am cunoscut exponate de mare însemnătate istorică și literară. Am plecat a doua zi din Alba Iulia, convingi că părăsim una din așezările antice și din vestigiile prețioase ale unui trecut de glorie și de luptă și că acolo, în leagănul Unirii, s-a scris prin fapte una din cele mai mărețe file din istoria patriei... Am făcut escală la Deva. Un alt popas, mai prelungit, la Hunedoara, care ne-a apărut în toată splendoarea prefacerilor sale continue, într-o geometrie industrială nouă, în plin avînt. La Hunedoara am simțit freacă oțelului și al fontel, dar și pe cel al istoriei... Apoi, însoțim Jiul care murmură un cintec de muncă — omagiu adus forței creatoare a brigadierilor de acum 25 de ani, care au străpuns muntii de piatră, la Bumbăști-Livezeni. De la Tg. Jiu, unde ne întîlnim cu sculpturile lui Brăncuși, ne îndreptăm spre casă... Din însemnările citite în acest jurnal de excursie am deslușit că vizitele acestor obiective turistice au constituit pentru elevii costeșteni adevărate lecții de istorie, literatură, științele naturii, geografie, dar, în egală măsură, excursia a însemnat un minunat „curs“ de patriotism.

Prof. DUMITRU ANGHEL
Pitești

Mihai Eminescu, la a 124-a aniversare

Peste vîrfuri

Peste vîrfuri trece lună,
Codru-și bate frunza lîn,
Dintre ramuri de arîn
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemînjîiet
Îndulcind cu dor de moarte.

De ce taci, cînd fermecată
Inima-mi spre tine-ntorn?
Mai suna-vei dulce corn,
Pentru mine vre odată?

Super culmina

Labitur culmen super alta luna,
Leniter frondes quatit atra silva,
Per comas alni sonat usque
(amarum !)
Bucina tristis.

Dum sonat late mihi latiusque,
Dum sonat lenis mihi leniorque
Afficit maestos animos meos cu-
pidine mortis.

Cur taces, cum nunc animum beatus
Corde jam intendo permaner ad te?
Amplius pro me resonabis unquam,
Bucina dulcis?

În latinește de
Prof. TR. LAZĂRESCU

(Din ediția bilingvă română-latină în curs de apariție la Editura „M. Eminescu“)

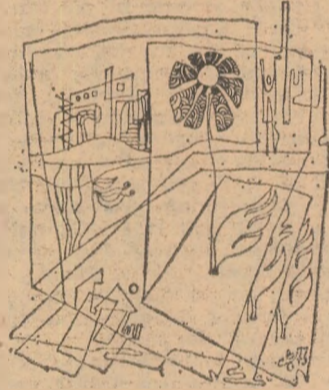
Desenul tehnic —
obiect de învățămînt

Desenul tehnic se predă, pe zi ce trece, în tot mai multe școli din țara noastră. Și este firesc să fie așa, deoarece procesul de învățămînt caută să țină tot mai mult pasul cu cerințele vieții, care, este clar pentru oricine, cunoaște un grad din ce în ce mai avansat de tehnicitate.

Prin această formă de desen predat în școală se urmăresc obiectivele : însușirea de către elev a procedurilor de rezolvare grafică a problemelor simple de geometrie plană ; însușirea procedurilor de măsurare a obiectelor cu ajutorul unor instrumente ; formarea deprinderilor de analizare a formelor de construcție ale unor piese ; formarea deprinderilor de citire și întocmire a unei schițe tehnice cotate ; posibilitatea de a face un desen tehnic la scară, pentru ca după el să se poată executa o piesă în atelier etc.

Comparativ cu geometria, de pildă, unde profesorul urmărește doar precizia raționamentului, fără să-l intereseze prea mult exactitatea grafică a obiectelor, în desenul tehnic se urmărește cu preponderență marea precizie a construcțiilor geometrice, bazate pe măsurători exacte și pe folosirea cit mai corectă a instrumentelor de desen. Sarcina profesorului este, în acest caz, de a transmite elevilor metode și procedee practice cu ajutorul cărora ei să poată desena repede și corect, la sca-

ră, orice corp li s-ar prezenta. O sarcină, așadar, nu prea ușoară ; mai ales că desenul tehnic se predă în unele școli pentru prima oară ! Predarea acestui obiect de învățămînt cere deci profesorului o pregătire temeinică. Și, după părerea mea, nu toți o au. Tocmai de aceea, consider că ar fi necesară organizarea pe scară națională a unor cursuri de perfecționare pentru profesorii de desen tehnic. Aceste cursuri s-ar putea desfășura împreună cu ale profesorilor-maștri, de care ei sînt atît de apropiați și de legați.

Prof. DUMITRU GHEORGHIU
Școala generală nr. 150 din BucureștiÎn orașul de pe Trotuș,
frumos schimb de experiență

Consfătuirea directorilor și secretarilor organizațiilor de partid ai unităților școlare din sistemul de învățămînt al Ministerului Industriei Chimice care s-a desfășurat recent la Casa de cultură a sindicatelor din municipiul Gheorghiu-Dej, a trecut în revistă rezultatele, precuparea continuă pentru crearea și dezvoltarea unei rețele puternice de școli și licee cu profil de chimie, care să asigure fondul principal de muncitori calificați și personalul mediu cu pregătire de specialitate în domeniul acestei ramuri industriale. Referatele și coreferatele („Directorul de școală și documentele de învățămînt : organizarea procesului de învățămînt și urmărirea desfășurării lui, atribut principal al conducătorului de școală“, „Continutul instruirii practice și forme de

organizare ; atelierele și laboratoarele școlare ; scopul și modalități de instruire“, „Instruirea practică în atelierele-școală cu plan de producție“, „Evidența școlară, mișcarea elevilor, organizarea examenului și concursurilor școlare“, „Rețeaua școlară a Ministerului Industriei Chimice ; perspective“ etc.), precum și discuțiile au conturat necesitatea luării unor măsuri care să conducă, la nivelul fiecărei unități școlare, spre : reanalizarea programelor și studierea pe fiecare obiect de învățămînt teoretic a lecțiilor aplicative ce pot fi efectuate pînă la finele actualului an școlar, revizuirea planului de producție școlară (meccanică, electrică și de aparate de măsură și control, confecții, producție chimică etc.) al cărui proiect va fi analizat și definitivat de conducerea școlii și cea a in-

treprinderii tutelare ; intensificarea muncii de educație moral-politică și profesională a elevilor, diversificarea formelor și intensificarea acțiunii de atragere a elevilor la conducerea școlii, administrarea și gospodărirea bunurilor materiale, autocontrolul elevilor pentru comportarea civilizată și folosirea în mod util a timpului liber ; constituirea de comandamente formate din cadre ale școlii, ale întreprinderii beneficiare și constructorilor pentru pregătirea și urmărirea desfășurării lucrărilor de investiții școlare.

Schimbul de experiență din „cetatea petrochimiei“ de pe Trotuș a răspuns de zideratelor actuale și de perspective ale industriei chimice din țara noastră.

C. PRICEPUTU

R.P. BULGARIA

Preocupări pentru dezvoltarea multilaterală a preșcolărilor

Grija pentru copii reprezintă în R. P. Bulgaria unul din imperatiile de seamă — imi mărturisesc directoarea Grădiniței nr. 20 din Sofia. Și, într-adevăr, întreg programul desfășurat în grădiniță, la care se adaugă o bună bază materială, concretizează în fapte cele spuse de colega mea.

Procesul instructiv-educativ din grădinițe se desfășoară, în R. P. Bulgaria, după o programă eșalonată pe tipuri de activități, separat pe grupe de vîrstă. Ea reprezintă rezultatul unei vaste opere de cercetare efectuate de specialiștii în pedagogie, psihologie, filologie și alte discipline.

În cadrul asistențelor pe care am avut prilejul să le fac la clasă, mi-au atras cu deosebire atenția activitățile de dezvoltare a vorbirii. Aceste activități se organizează după ce, în prealabil, au fost efectuate cu copiii plimbări, vizite, excursii, audiții. Ele constau în expuneri făcute de copii: impresiile anterioare sînt redată în așa fel încît să conducă la perfecționarea vocabularului copiilor, exprimarea în fraze cu 2-4 propoziții și, în mod deosebit, folosirea unor figuri de stil ca: epitetul, comparația, metafora etc.

Fiecare activitate de dezvoltare a vorbirii este urmată de o parte aplicativă: constituirea cuvintelor din buline diferite colorate, corespunzând fiecărui sunet, sortarea unor jetoane și alcătuirea unei propoziții după aceste jetoane așezate în succesiune, în felul acesta punîndu-se un mare accent pe gândirea logică a copilului.

Un rol deosebit se acordă jocurilor didactice orale și exercițiilor de vorbire. Acestea sînt inserate în activități începînd de la grupa mică și se desfășoară fie cu ajutorul unor marionete, fie prin intermediul unui povestitor adus anume pentru a trezi interesul copiilor.

Exercițiile de vorbire au drept scop perfecționarea vorbirii copiilor din punct de vedere fonetic, punîndu-se accent pe formularea corectă a grupurilor consonantice mai dificile sau pe consolidarea deprinderii copiilor de a se exprima în fraze. Se urmărește îmbogățirea vocabularului cu cuvinte noi sau cu expresii stilistice. Dacă cuvîntul are un sinonim, atunci se prezintă și acesta, explicîndu-i-se în același timp și sensul. Tot în cadrul exerci-

țiilor de vorbire, educatoarea urmărește pronunțarea corectă a sunetelor corespunzătoare literelor din alfabet. În funcție de poziția consoanelor sau vocalelor în cuvînt, educatoarea cere apoi copiilor să formeze, cu ajutorul ilustrațiilor, al jetoanelor sau bulinelor, cuvinte care conțin aceste sunete.

Asemenea lecțiilor se încheie cu recitarea unui fragment dintr-o poezie cunoscută, care conține și cuvîntul pe care s-a pus accentul sau cu recitarea expresivă a unui fragment de poveste care dezvoltă emoțiile artistice și receptivitatea față de aceste creații.

În cadrul asistențelor efectuate la grupele I și a III-a am constatat că un rol deosebit se acordă și dezvoltării și stimulării creativității copiilor.

„Jocurile de construcție, îmi explică Vasa Vasileva, directoarea Grădiniței nr. 2 din Stara Zagora, preocupă în mod special nu numai pe educatoare, dar și pe cei care proiectează materialul didactic ce se utilizează în acest scop”. În grădiniță se află 21 de seturi de jocuri de construcție. CROITEL 6 și MAGNETIC de exemplu, mi s-au părut cele mai interesante, pentru că sînt manevrate cu ușurință de către copii, stimulează creativitatea, posibilitatea de a armoniza culorile.

Programa prevede foarte multe teme din imaginația copiilor, realizarea acestora făcîndu-se fie în grupuri constituite din 3-4, fie în colective mai mari.

Independența în acțiune, posibilitatea de opțiune care reflectă, de fapt, experiența de viață socială a copilului — iată câteva din preocupările de îmbunătățire a conținutului acestor activități, așa cum îmi relatează inspectorul Tenev Dinev din Stara Zagora, localitate cu tradiție în conceperea și folosirea multor jocuri de construcție pentru preșcolari.

Educația fizică ocupă și ea unul dintre cele mai însemnate roluri în programul grădinițelor. Lecțiile se desfășoară în săli de sport, special amenajate în subsolul clădirilor sau într-o clădire anexă. Aceste săli sînt înzestrate cu mingi pentru baschet, voley, pentru oină sau ping-pong, biciclete, triciclete, spalieri, patine pe roți sau conuri necesare aruncărilor la

fîntă. Un rol deosebit se acordă jocurilor sportive pe echipe.

Educatoarea urmărește curba de efort fizic a copilului, complicînd în mod gradat sarcina: de la aruncarea mingii în spațiu limitat, la tirarea pe bancă cu sprijin pe antebrațe, continuînd cu sărituri în zig-zag pe șase pătrate de material plastic, așezate la 8-10-12 cm și, în sfîrșit, cu variație de mers pe plan înclinat.

O mare atenție se acordă exercițiilor fizice însoțite de diferite obiecte sportive: mingi, cercuri, bețișoare, corzi etc. care au drept scop coordonarea brațelor cu variații de pași.

Jocurile sportive și cele distractive se desfășoară în aer liber, indiferent de starea vremii, ceea ce duce la călirea organismului copiilor. Sistemul de călire cu-

prinde: călirea organismului copiilor cu ajutorul factorilor naturali; exerciții în aer liber și jocuri sportive; activitățile propriuzise de educație fizică; lecții de natație; somn de după-amiază în saci de dormit, în camere încălzite, la temperatura de afară.

Unele grădinițe au piscine special amenajate la subsol, prevăzute cu un mic vestiar și cu o sală de gimnastică. Lecțiile de înot se fac aici pe subgrupe, în cadrul programului de după-amiază al copiilor, (de două ori pe săptămînă), constituînd niște experimente care tind să se generalizeze.

Programul meu de documentare în Bulgaria a fost completat de ample discuții cu inspectori de specialitate, pedagogi, profesori de la institutele pedagogice și de perfecționare etc, în care s-au subliniat preocupările de a îmbunătăți structura și conținutul învățămîntului preșcolar, baza lui materială, pasiunea cu care slujitorii lui se ocupă de educarea și dezvoltarea multilaterală a copiilor. Este ceea ce s-a confirmat pretutindeni în grădinițele pe care am avut prilejul să le vizitez nu demult.

RODICA SOVAR
inspector în Ministerul
Educației și Învățămîntului

Cu convingerea că va crea o capodoperă

MENȚIUNI • MENȚIUNI

IRAN

Se lărgește accesul la carte

Guvernul iranian se preocupă de asigurarea accesului la învățătură a populației, astfel încît fiecare tînar să aibă posibilitatea, în viitor să urmeze studiile de orice nivel. Se prevăd în acest sens măsuri pentru ajutarea materială a celor dornici să învețe (în prezent, învățămîntul iranian nu este gratuit decît la nivel primar). Așa cum s-a afirmat la cea de a 6-a Conferință privind rezultatele revoluției educative, conferință ce a avut loc la Teheran, în toamna anului trecut, și la care au participat persoanele cele mai avizate ale învățămîntului și politicii guvernamentale în acest domeniu, inclusiv șahul, se vor lua în continuare măsuri pentru dezvoltarea învățămîntului tehnic și profesional. În acest context, numărul înscrișilor în școlile de acest profil a crescut de la 62 000 la 92 000; circa 35 000 de elevi față de 29 000 în anul precedent, frecventează școlile artistice și institutele pedagogice.

JAPONIA

Tineretul și societatea

Specialiștii japonezi au organizat un studiu comparativ (care se va repeta o dată la cinci ani) cu privire la concepția despre viață a tinerilor din Japonia și din alte noi țări (Brazilia, Franța, Italia, Suedia, Elveția, S.U.A., R.F.

Germania, R.S.F. Iugoslavia, Filipine). Studiul a scos în evidență o deosebire semnificativă între concepțiile tinerilor japonezi și cei din alte țări, deosebire pe care specialiștii o atribuie izolării țării față de principalele curențe care străbat lumea, particularităților de ordin semantic sau aspectelor cu totul specifice pe care le prezintă cultura niponă.

S-a constatat astfel, că numai 11,2% dintre tinerii japonezi (între 18 și 24 ani) față de 31,1% și 83,1% din alte țări, consideră că guvernul țării lor „asigură pe deplin drepturile și bunăstarea cetățenilor săi”, că 41% consideră munca un factor activ și determinant al vieții, față de 8% în S.U.A. În ceea ce privește gradul de sociabilitate, tinerii japonezi se deosebesc de ceilalți prin preferința de a lega prietenii cu un număr restrîns de persoane și, ca un corolar, tendința de manifestare nesociabilă în relațiile interumane.

De asemenea, tinerii japonezi au dat răspunsuri pesimiste cu privire la „vi-

itorul în următorii 30 de ani” și la „preponderența consumului de valori materiale față de cele spirituale”.

ANGLIA

Tendințe în învățămîntul pentru profesori

Numărul de locuri în colegiile care pregătesc personal didactic este în scădere — după cum se afirmă într-un document al Departamentului pentru educație și știință din Marea Britanie. Astfel, în 1974 aceste colegii școlarizează 32 000 de tineri față de 36 000 în 1973. Este de fapt o primă etapă în reducerea locurilor din aceste colegii de la 114 000 în anul școlar 1971—1972 la 60—70 000 în 1981. Se preconizează ca, în perioada 1971—1978, numărul de locuri să scadă cu 200 000, iar în 1980—1981 cu 18 000.

Paralel, se pregătesc studii privind redistribuirea numărului de locuri în

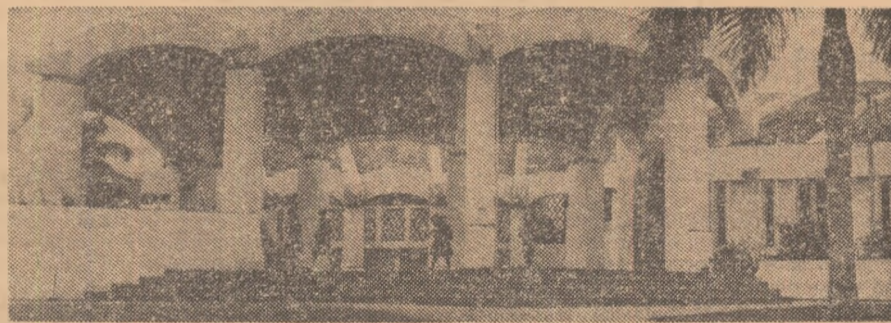
colegiile care pregătesc profesori pentru instruirea elevilor de diferite vârste și categorii. Aceste măsuri nu vor afecta, decamdată, pregătirea educatorilor, a profesorilor din învățămîntul special, a celor de limba franceză, matematică, fizică, muzică, religie.

MALI

Primii doctori în matematică

Mali încă nu dispune de o universitate națională, deși în ultimii zece ani au fost create, cu ajutorul UNESCO și PNUD, o serie de instituții specializate de învățămînt superior. Astfel, după 1962 au fost înființate Școala normală superioară, Școala de medicină, farmacie și artă dentară, Școala de inginerii. În anul 1970, în cadrul Școlii normale superioare a luat ființă un centru de studii superioare, cu următoarele specialități: geometrie, analiză matematică, fizică, microbiologia solurilor, fiziologie animală. Începînd cu anul 1972 aici s-au creat secții noi: statistică, geomorfologie, lingvistică aplicată, literatură comparată, entomologie, optică. Alături de asistenții din Mali în aceste școli lucrează și profesori universitari din alte țări, care se deplasează aici de cîteva ori pe an pentru a ține cursuri și a supraveghea lucrările de diplomă sau de doctorat.

Nu demult și-au luat doctoratul primii studenți din Mali care au studiat exclusiv în țara lor. Sînt patru matematicieni, care și-au susținut tezele în fața unui juriu internațional compus din profesori brazilieni, francezi, maghiari, senegalezi și nigerieni.

Școala națională de arte din apropiere de Havana, capitala Cubei

CONSULTAȚII • RECOMANDĂRI METODICE • DEZBATERI • ÎNVĂȚĂMÎNTUL
IDEOLOGIC AL CADRELOR DIDACTICE

Verificarea cunoștințelor prin testare

O contribuție deosebită la formarea și dezvoltarea la elevi a capacității de gândire creatoare, sintetică și critică o aduce, alături de celelalte obiecte de învățămînt, filozofia — disciplină care are prin excelență un caracter formativ — prin specificul său cognitiv, afectiv și volitiv. Potrivit consensului general, preocuparea pentru stimularea gândirii logice și a creativității constituie esența procesului de modernizare a predării științelor sociale. Numai printr-o astfel de orientare putem răspunde comenzii sociale a etapei actuale de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, care are nevoie de un tineret temeinic pregătit pentru muncă și viață.

În cadrul noii relații profesor-elev, caracterizată prin colaborarea activă a elevului cu profesorul la procesul complex de formare a propriei sale personalități, un rol hotărîtor în „descoperirea” cunoștințelor și care dezvoltă, totodată, capacitatea de a emite judecăți de valoare, îl au întrebările care stimulează gândirea logică independentă. Ele oferă posibilitatea formării unei imagini clare și precise asupra capacității intelectuale a tînărului și a calității cunoștințelor sale, punînd în evidență nu cît știe, ci felul cum știe el. Procedînd astfel, participăm efectiv la realizarea caracterului formativ al învățămîntului nostru, îi ajutăm pe elevi să gîndească și să nu se limiteze la preluarea unor judecăți de-a gata ori să încerce a le imita pe ale altora. În lumina a-

cestor exigențe, consider că întrebările formulate la sfîrșitul lecțiilor din noul manual de filozofie solicită mai mult memoria decît gândirea elevului, iar unele dintre ele, pur și simplu, nu le poți socoti întrebări, fiind absolut inutile. Iată și cîteva mostre :

„1. În ce constă concepția materialistă a lui Bacon? 2. Faceți o prezentare a dualismului cartezian. 3. Vorbiți despre teoria senzualistă a cunoașterii la John Locke” (Lecția a 7-a). În aceeași manieră sînt construite și întrebările de la celelalte lecții, adică prin simpla preluare a unor idei din lecție : „1. În ce constă concepția filozofică a lui Kant? 2. Dar concepția idealistă și teoria dialectică a lui Hegel?” (Lecția a 10-a). Celelalte două întrebări din aceeași lecție au o formulare greoaie și sînt prea lungi : „3. Care este locul și importanța filozofiei clasice germane idealiste pentru pregătirea și elaborarea filozofiei marxiste? 4. În ce constă importanța moștenirii feuerbachiene pentru crearea de către Marx și Engels a materialismului dialectic și istoric?” De fapt, aceste două întrebări puteau fi reduse la una singură : Care este importanța filozofiei clasice germane pentru apariția filozofiei marxiste?

În această situație, se impune o regîndire și reformulare a tuturor întrebărilor în concordanță cu cerințele didactice și mai ales țînînd seama de contribuția substanțială pe care este chemată s-o aducă filozofia la dezvoltarea gândirii elevilor. Întrebările pe

care le adresăm elevilor trebuie să vizeze obișnuirea lor cu o tratare cît mai creatoare a problemelor, desprinderea lor de textul manualului, notițelor și a bibliografiei studiate, evitînd reproducerea mecanică a cunoștințelor. M-a interesat întotdeauna gîndirea proprie a elevilor, chiar dacă nu era în deplină concordanță cu adevărul științei sau cu părerea mea personală, într-o problemă sau alta, pe care obișnuiesc să mi-o exprim, ori de cîte ori consider că este cazul, bineînțeles fără a căuta să mi-o impun. Dar exemplul personal a avut drept consecință stimularea exprimării curajoase a opiniilor proprii sau punerea unor întrebări care au declanșat dezbateri însuflețite, din care au rezultat noi idei și concluzii, de exemplu : „De ce există o concordanță între caracterul partinic și cel științific în cazul filozofiei marxiste? ; Cum se explică contradicția dintre agnosticismul filozofiei burgheze contemporane și succesele remarcabile ale științei din țările capitaliste? ; Dacă Marx și Engels n-ar fi creat materialismul dialectic și istoric, oare acesta n-ar mai fi apărut? ; Este corect să spunem că unele animale lucrează, gîndesc și vorbesc și prin ce se deosebește omul de ele sub acest aspect? ; Ce fel de personalitate a fost Napoleon? ; Dacă filozofia marxist-leninistă este perfectă, adică nu cumva are și ea anumite limite ca celelalte doctrine. curente și școli filozofice?” etc. etc. Firește, răspunsurile la astfel de întrebări (unele, ce e drept, cam naive dar sincere) nu pot fi găsite în toate cazurile de către elevi, oricîtă măiestrie ar dovedi profesorul în orientarea discuțiilor. De aceea, la unele dintre ele va trebui să

Prof. ION CODRU
Liceul nr. 36 din București

(Continuare în pag. 8-9)

(Urmare din pag. 1)

dea, neapărat, singur răspunsul cu competența, calmul și tactul caracteristic profesiei noastre, fie în timpul orelor de clasă, fie în cadrul consultațiilor. În orice caz, nu se cuvine să-i lăsăm fără un răspuns, care să-i satisfacă cât de cât, astfel încât să nu le știrbim încrederea și stima ce ne-o poartă. Numai acționând în acest fel vom putea ajuta tineretul să-și formeze un asemenea mod de gândire care să-i permită să ajungă la soluții proprii, inedite, să poată rezolva cu ușurință situațiile noi întâlnite. Evident, atingerea acestui înalt țel nu este deloc un lucru ușor. El depinde de o serie de factori, dar mai ales de manifestarea unei unități de cerințe din partea întregului corp didactic, din fiecare unitate școlară.

Pe această coordonată se înscrie și acțiunea întreprinsă recent, la liceul la care lucrez, unde am dat lucrări de control cu valoare de teste de gândire și cunoștințe, la elevii din anii III și IV, după parcurgerea primelor două capitole din programa de învățământ: „Introducere” și „Elemente de istorie a filozofiei”. Este vorba de două teste, date pe rânduri pentru a evita influențarea reciprocă a elevilor, fiecare cuprinzând un set de patru întrebări. În construirea lor s-a ținut seama de faptul că trebuiau să fie apropiate în ceea ce privește gradul de dificultate, întrucât acesta reprezintă un element esențial de care depinde aprecierea obiectivă și notarea lucrărilor. Prima întrebare a fost comună pentru ambele rânduri, în ceea ce privește formularea: „Ce idei exprimă, care este semnificația lor și căror filozofi aparțin următoarele texte filozofice”. Conținutul întrebării însă a fost diferit, nu numai pe rânduri, ci și pe ani, vizând analiza și interpretarea unor fragmente scurte extrase din operele unor filozofi din istoria gândirii filozofice universale și românești la ontologie și gnoseologie: Aristotel, Giordano Bruno, Spinoza, Locke, D. Cantemir, V. Conta etc. Cel de-al doilea test cuprindea idei cu caracter ateist aparținând unor filozofi ca: Democrit, Spinoza, Holbach, Diderot, Feuerbach etc. Celelalte întrebări au fost formulate astfel: În ce constă superioritatea partinătății filozofiei marxist-leniniste față de cea a filozofiei burgheze? În ce constă opoziția dintre dialectica lui Marx și cea a lui Hegel? Ce legătură și ce deosebire există

între filozofie și științele particulare? (testul 1); În ce constă opoziția dintre dialectică și metafizică?; Ce asemănare și ce deosebire există între filozofia idealistă și religie?; În ce constă superioritatea materialismului dialectic față de cel anterior?; (testul 2).

Pentru fiecare întrebare am fixat un număr de puncte, astfel că nota unei lucrări a fost stabilită prin totalizarea punctelor obținute.

Din folosirea acestor teste se pot trage mai multe concluzii. În primul rând, ele ne dovedesc că sînt deosebit de eficiente permițînd o verificare profundă și obiectivă nu numai a calității cunoștințelor elevilor, dintr-un capitol sau chiar mai multe, ci și a capacităților intelectuale ale acestora, stimulînd dezvoltarea lor. Totodată, ele oferă posibilitatea cuprinderii într-un timp scurt a unor colective întregi de elevi, obligîndu-l pe fiecare să gîndească independent.

Desigur, față de un extemporal obișnuit, profesorul este solicitat mai mult în elaborarea și aplicarea unor astfel de teste, dar experiența mă determină să afirm cu toată certitudinea că avantajele pe care le prezintă răspunsul din plin efortul depus.

În afară de aceasta, studiarea și analiza lucrărilor în fiecare clasă constituie un bun prilej de concluzii care sînt utile nu numai elevilor, ci și profesorului. Astfel, privitor la comentarea textelor filozofice rezultă că majoritatea elevilor (94% răspunsuri corecte) au sesizat ideile exprimate, semnificația lor și chiar au recunoscut cui aparțin (92%). Rezultatele obținute se explică prin faptul că în prezentarea filozofilor, ideile lor au fost deosebi ilustrate cu fragmente scurte, dar semnificative din operele mai importante. În acest sens, o influență pozitivă a exercitat-o fără îndoială și ora consacrată în întregime analizării unor texte filozofice, care a prilejuit o formă atractivă de recapitulare și consolidare a cunoștințelor, precum și un exercițiu pregătitor în vederea citirii integrale a unor lucrări traduse sau în original. Ea s-a desfășurat pe baza unei culegeri de texte alcătuită de mine, ceea ce constituie un argument în plus în sprijinul ideii editării unei creștămâni, care ar putea fi un instrument util de lucru în vederea problematizării,

exemplificării și concretizării în cadrul orelor sau în ședințele cercului de filozofie.

Cît privește răspunsurile la celelalte întrebări ele au pus în evidență nivelul atins în procesul de formare a unei concepții și gândiri științifice, capacitatea de exercitare a diferitelor operații de gândire: analiza și sinteza, comparația, generalizarea, sistematizarea, abstractizarea și concretizarea, analogia etc., precum și deprinderea elevilor cu asimilarea logică a noilor cunoștințe. Din acest punct de vedere, rezultatele obținute pot fi apreciate ca bune.

La unele întrebări răspunsurile pot fi socotite chiar foarte bune, de exemplu cele referitoare la opoziția dintre dialectică și metafizică (95% r.c.), opoziția dintre dialectica lui Marx și cea a lui Hegel (98% r.c.), asemănarea și deosebirea dintre filozofia idealistă și religie (96% r.c.), fapt care nu constituie o surpriză, deoarece în timpul trimestrului am insistat asupra acestor chestiuni.

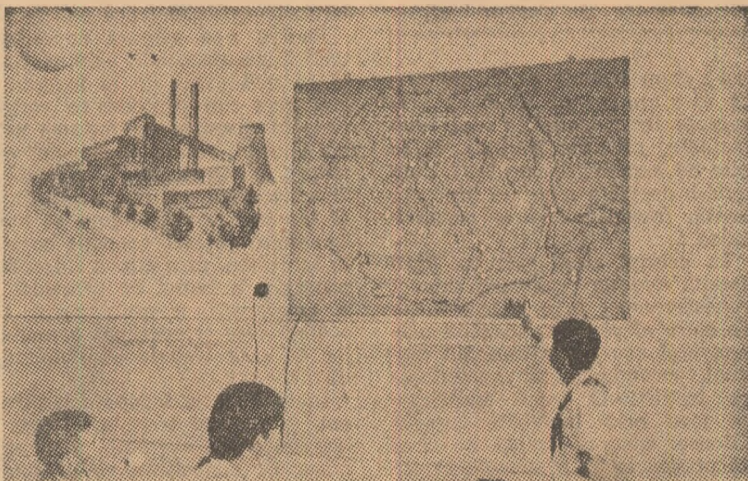
Pe lângă aceste aspecte pozitive se constată și unele deficiențe, ceea ce ne obligă la eforturi susținute și conjugate în direcția sporirii funcției formative a învățămîntului nostru. Astfel, din cercetarea atentă a lucrărilor reiese că unii elevi (4,3%) nu au suficient dezvoltat spiritul de discernămint, fac digresiuni, nu deosebesc esențialul de neesențial, nu reușesc să adopte un stil concis de exprimare (mai ales cel de la secția umanistă), uită să motiveze răspunsurile etc. Așa, bunăoară, relevînd deosebirea care există între obiectul filozofiei și cel al științelor particulare se impuneau, desigur, și unele referiri concrete la obiectul de studiu al unor discipline ca: istoria, economia politică, fizica etc., ceea ce ar fi dat răspunsului un caracter mult mai convingător. Sau, tratînd despre dialectică și metafizică, unii au găsit de cuviință să indice și explicația etimologică a termenilor, s-au referit la dialectica obiectivă și cea subiectivă, la justificarea istorică a metafizicii etc., dar au omis să arate opoziția dintre cele două moduri de gândire în privința izvorului mișcării.

Aceste constatări arată că în cadrul dezbaterilor trebuie să insistăm mai mult asupra esențialei.

(Continuare în pag. a 3-a)

(Urmare din pag. a 2-a)

lului, să dezvoltăm gândirea logică independentă și spiritul critic, lucru ce se poate realiza printr-o argumentare riguros științifică, cu date din științele speciale și din activitatea de edificare a societății socialiste, precum și prin combaterea teoriilor neștiințifice și idealiste. Numai procedând astfel, vom putea forma la tineri cu convingeri științifice, morale și politice, capabili să pătrundă sensul cunoștințelor acumulate, să muncească cu toată energia și priceperea lor în slujba patriei, a poporului, a societății noastre socialiste.

In cabinet, în fața hărții care arată luminos hidro și termocentralele din țară

Aspecte formative în examinarea cunoștințelor elevilor

Lecțiile concepute și construite în spirit problematizant ridică elevilor un șir de probleme-întrebări, atât prin conținutul învățămîntului cît și prin metodica expunerii și prezentării lui. Profesorul conduce activitatea didactică, prezintă situația problematică, analizează această situație și prezintă contradicția, iar rezolvarea contradicției și motivarea opțiunii se face de către elevi, ei ajungînd astfel singuri la anumite concluzii. Transmiterea și însușirea cunoștințelor în cadrul problematic și într-o atmosferă de discuții fructuoase sînt menite să activeze intens gândirea și celelalte funcții de cunoaștere ale elevilor. Să susțină interesul și curiozitatea lor în studiu, să le dezvolte spiritul critic și să le formeze aptitudinea de cercetare științifică — atât de necesare în procesul de cunoaștere și de creație.

Metoda aceasta se poate folosi cu succes și în predarea istoriei; există materiale publicate în presa de specialitate care demonstrează acest lucru. Ea nu se

poate folosi însă la toate lecțiile de istorie, și anume din două motive:

Primul motiv este legat de însăși natura obiectului, a istoriei. Fiecare domeniu al realității, adică fiecare formă de existență a materiei, își are specificul ei, care se manifestă, în primul rînd, prin legități proprii. Mișcarea socială studiată de istorie este forma cea mai complexă a mișcării. Există în acest domeniu legi, însă este necesară studierea unui material concret foarte vast pentru a putea trage anumite concluzii cu caracter de legitate. La majoritatea lecțiilor de istorie avem sarcina de a explica elevilor felul concret în care a avut loc un anumit eveniment istoric sau dezvoltarea unei societăți într-o anumită etapă istorică. Nu putem să-l punem pe elevi să ghicească felul în care s-a desfășurat un eveniment, deoarece în istorie specificitatea joacă un rol foarte important, necesitatea se realizează prin întimplare.

Al doilea motiv este legat de faptul că programa actuală, foar-

te încărcată, îl pune pe profesor în cele mai multe cazuri în imposibilitatea folosirii metodei problematizării, deoarece această metodă cere relativ mult timp. Totodată, nici manualele nu sînt atât de bune ca elevii să poată fi lăsați să studieze singuri părțile lecției care eventual nu s-au parcurs la clasă, pentru a avea timpul necesar dezbaterii unei probleme-întrebări.

Pornind de la constatarea că metoda problematizării nu se poate realiza decît la unele lecții de istorie, dar că necesitatea dezvoltării gândirii elevilor este permanentă, consider că se poate realiza mult în creșterea rolului formativ al obiectului istoriei, orientînd atenția asupra felului în care se face examinarea elevilor, verigă ce apare în fiecare lecție curentă de istorie.

În tratarea examinării elevilor, lucrările de pedagogie insistă mai mult asupra problemei constatării cunoștințelor elevilor, asupra stabilirii corecte a notei. Aceasta este însă un mod unilateral de a privi examinarea. Examinarea poate și trebuie să joace un rol important în formarea intelectuală a elevului. Ea dă posibilitatea să-l antrenăm în rezolvarea unor probleme, pe baza materialului predat de profesor și a studiului individual efectuat cu ajutorul manualului și al altor materiale. Se pune deci proble-

Prof. BRANDSCH INGMAR
Liceul „Axente Sever” din Mediaș

(Continuare în pag. a 4-a)

(Urmare din pag. a 3-a)

ma: Cum trebuie să examinăm, ca să-i ajutăm pe elevi să progreseze în capacitățile lor intelectuale, precum, desigur, și în cele de exprimare-vorbire? Cum putem dezvolta gândirea independentă, inventivitatea și creativitatea?

În primul rând, este cu totul greșită metoda verificării tuturor cunoștințelor prin reproducerea de către elevi a explicațiilor profesorului sau a textului din manual, cerându-le să „povestească lecția”. O bună verificare se face prin întrebări cuprinzătoare, care să oblige pe elevi să procedeze la o selecție în cunoștințele pe care le au, să le grupeze și să le expună într-o formă personală. Astfel de întrebări cer răspunsuri complete, încheiate, mai ales la elevii claselor mari. În cazul când răspunsurile nu satisfac aceste cerințe, examinatorul cere completarea sau corectarea lor de către cei-

lalți elevi, iar el trage concluzia.

Pentru a se asigura condițiile unei bune examinări este necesar să se delimiteze de la începutul orei aria cunoștințelor ce vor fi puse în discuție. Izolându-se astfel cimpul cunoștințelor de verificat, gândirea elevilor capătă direcția necesară, iar răspunsurile lor vor fi mai sigure și mai spontane. Această operație constă în schițarea, prin câteva întrebări generale, a temei ce urmează a fi examinată, a problemelor ce o alcătuiesc și eventual a modului în care trebuie să răspundă elevii.

Înainte de a începe examinarea, profesorul trebuie să stabilească ce va examina, prin urmare, ce cunoștințe va pretinde de la elevi. În general, în lecțiile mixte se examinează cunoștințele din lecția precedentă. În cazul când aceasta a fost foarte mare și examinarea ei integrală ar necesita prea mult timp, profesorul poate limita examinarea la unele aspecte, firește, cele mai importante. Se pot include în

examinare și cunoștințele mai vechi, mai ales pentru a-i determina pe elevi să descopere legături între diferitele fenomene sau să opereze cu noțiuni generale însușite anterior.

Procedând în felul acesta, examinarea poate să dobândească un rol formativ deosebit, deoarece toți elevii vor fi puși pe rînd în situația concretă de a dezvolta și rezolva o anumită problemă, fapt care contribuie la progresul lor intelectual. Fiind examinați în felul acesta, ei sînt siliți să se debaraseze de învățarea mecanică, de gândirea de tip reproductiv. În unele cazuri, întrebările se pot da și ca temă pentru acasă.

Desigur, această metodă de lucru cere din partea profesorului un efort în plus în pregătirea sa pentru lecție. La pregătirea materialului ce urmează să fie predat, se adaugă pregătirea minuțioasă pentru examinarea elevilor, stabilirea din timp a întrebărilor și problemelor care vor fi puse elevilor la examinare.

Broșuri în sprijinul studierii științelor sociale

Pentru a veni în sprijinul elevilor care studiază științele sociale, Ministerul Educației și Învățămîntului a tipărit în Editura didactică și pedagogică broșuri pe teme de filozofie, economie politică, socialism științific și istoric ca anexe la manualele respective. Pînă în prezent, au apărut și au fost difuzate gratuit elevilor 18 broșuri, iar în curs de apariție sînt încă 9. Prin tematica lor, broșurile abordează cu precădere probleme actuale ale politicii interne și externe a partidului și statului nostru. De asemenea, sînt analizate o serie de aspecte de mare importanță ale vieții economice și politice internaționale, sînt combătute teze ale ideologiei burgheze.

Autorii broșurilor s-au străduit să evite tratarea unor probleme cunoscute, punînd accentul pe înțelegerea și aprofundarea unor procese și fenomene istorice și social-politice noi. De o atenție deosebită se bucură problemele actuale ale vieții in-

ternaționale, analiza activității forțelor revoluționare pe arena mondială; creșterea prestigiului României.

La îndemîna elevilor sînt puse date statistice interesante, menite să completeze — sau să actualizeze — o serie de informații cuprinse în manuale.

Desigur, folosirea broșurilor depinde în mare măsură de profesor, de felul în care aceștia reușesc să stimuleze interesul elevilor pentru studierea și aprofundarea unor aspecte esențiale ale vieții economice și social-politice contemporane.

I. BROȘURI APĂRUTE

Socialism științific

1. P.C.R. — detașament activ al mișcării comuniste și muncitorești internaționale.

2. Poziția României socialiste față de principalele probleme actuale ale vieții internaționale.

3. România în conștiința popoarelor.

4. Mișcarea de tineret în lumea contemporană.

5. Lupta pentru dezarmare — o cauză comună a tuturor popoarelor.

Filozofie

6. Națiunea și contemporaneitatea.

7. Concepția Partidului Comunist Român cu privire la formarea și rolul noii conștiințe sociale, în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

8. Cu privire la contradicțiile societății socialiste.

9. Lupta ideologică în filozofie în societatea contemporană.

10. Imperatiivele progresului și religia.

Economie politică

11. Prognoza economică și planificarea.

12. Investițiile, temelia dezvoltării rapide și armonioase a economiei noastre naționale.

13. Bazele principale ale dezvoltării colaborării și integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R.

14. Situația clasei muncitoare din țările capitaliste.

15. Criza sistemului monetar occidental.

Istorie

16. Filonul revoluționar al mișcărilor sociale din România (1848—1921).

Prof. ELISABETA TARNOVSCHI

(Continuare în pag a 5-a)

(Urmare din pag. a 4-a)

17. Clasa muncitoare, forța socială fundamentală a istoriei contemporane a României.

18. Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în țările africane — solie a păcii și colaborării.

II. BROȘURI CARE URMEA-ZĂ SĂ APARĂ

Socialism științific.

1. Creșterea rolului clasei muncitoare și al partidului comunist în actuala etapă a construcției noastre socialiste.

2. În spiritul solidarității militante (Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în America Latină).

3. Politica externă a României — politică de pace și colaborare între popoare.

4. Tendințe în structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare.

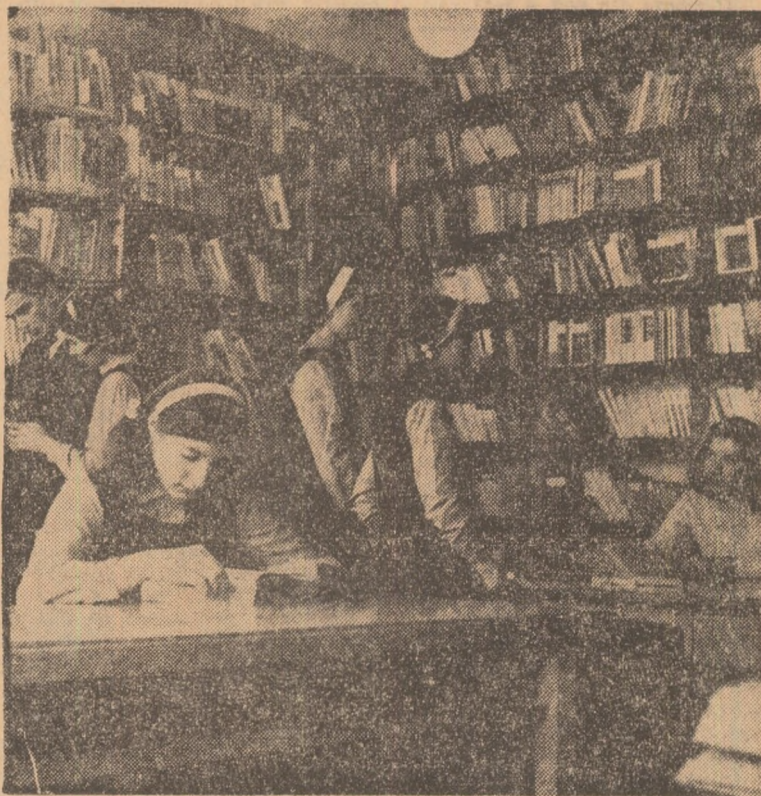
Economie politică

5. România — țară în curs de dezvoltare.

6. Revoluția tehnico-științifică contemporană.

7. Critica teoriei convergenței capitalismului și socialismului.

8. Situația actuală și perspectivele energiei în lume.

Studiu în bibliotecă

LEGILE FUNDAMENTALE ALE DIALECTICII

Legea unității și luptei contrariilor

(Lecția a XXIX-a de filozofie pentru anul III, liceu)

Explicarea materialist-dialectică a procesului mișcării, dezvoltării presupune rezolvarea citorva probleme esențiale, cum ar fi izvorul sau cauza mișcării și dezvoltării mecanismelor sau modul realizării lor, direcția sau sensul acestora. La înțelegerea acestor probleme ajungem studiind legile fundamentale ale dialecticii: legea unității și luptei contrariilor, legea trecerii de la schimbări cantitative la schimbări calitative și legea negării negației.

În lumina dialecticii materialiste, problema izvorului mișcării și dezvoltării constituie o problemă filozofică de prim ordin. De fapt, ea a preocupat gândirea filozofică din cele mai vechi timpuri.

1. Unitatea și lupta contrariilor

În evoluția istorică a concepțiilor despre mișcare și cauzele ei s-au conturat două explicații: dialectica și metafizica.

În opoziție cu metafizica care pleacă de la ideea că lu-

crurile sînt identice cu ele însele și deci lipsite de contradicții interne, dialectica materialistă consideră că fiecare obiect, proces, fenomen este format din laturi, tendințe și însușiri pozitive și negative, noi și vechi, elemente care apar și se dezvoltă, elemente care sînt sortite pieririi, dispariției. Aceste laturi și tendințe poartă numele de **contrarii**, iar raporturile dintre ele se numesc **contradicții**.

Un prim aspect al raportului dintre laturile contrarii este **unitatea** lor. Laturile și tendințele contrarii se presupun cu necesitate. Orice obiect, proces sau fenomen, de la particulele elementare și pînă la fenomenele și procesele complexe ale vieții sociale, reprezintă o legătură organică, indisolubilă a unor contrarii. Ele există deci ca unități de contrarii și vor exista numai atîta timp cît această unitate se păstrează. Schimbarea sau dispariția acestei unități înseamnă, de fapt, schimbarea sau dispariția lucrurilor înseși.

Un alt aspect al raportului din-

(Continuare în pag. a 6-a)

(Urmare din pag. a 5-a)

tre contrarii îl constituie lupta contrariilor. Aceasta se exprimă în faptul că, deși se presupun, contrariile se neagă reciproc, fiecare din ele fiind opusă celeilalte, excluzând-o pe aceasta. Faptul că ele se află în contradicție, că se exclud reciproc determină în mod inevitabil lupta dintre ele. Noul și vechiul, ceea ce se naște și ceea ce piere, nu pot să coexiste pașnic, să nu intre în contradicție. Pozitivul este opusul negativului și-l neagă pe acesta; asocierea este opusă disocierii și o neagă. excitația neagă inhibiția etc.

Între unitatea și lupta contrariilor există o legătură indisolubilă. Unitatea contrariilor presupune negarea, excluderea, declinul lor; lupta contrariilor presupune existența unei unități în care ea să se desfășoare de la apariție și pînă la rezolvare. Lupta contrariilor are tendința permanentă de a încălca, de a depăși unitatea, determinînd prin aceasta dezvoltarea fenomenului respectiv și, pînă la urmă, trecerea lui într-o nouă stare calitativă. În acest fel, lupta contrariilor este izvorul, motorul oricărei mișcări, al oricărei transformări. Unitatea contrariilor este relativă, după cum relative sînt și lucrurile, iar lupta contrariilor este absolută, exprimînd caracterul absolut al mișcării și dezvoltării.

Datorită faptului că dezvoltarea este izvorul, forța motrice a mișcării și dezvoltării, V. I. Lenin numea legea unității și luptei contrariilor drept „sîmburele”, „nucleul”, „esența” dialecticii.

2. Caracterul universal al contradicțiilor.

Universalitatea contradicțiilor constă, în primul rînd, în faptul că toate fenomenele și procesele realității au la baza lor contradicții interne, iar în al doilea rînd că în dezvoltarea unui fenomen contradicțiile există de la început și pînă la sfîrșit. Fenomenele se nasc, există și dispar ca unități de contrarii. Această teză a dialecticii materialiste este confirmată de toate științele, acestea demonstrînd că de la cele mai simple fenomene pînă la cele mai complexe, de la mișcarea mecanică pînă la mișcarea socială, contradicțiile sînt multiple și constituie motorul intern al dezvoltării. Particulele elementare, de exemplu, reprezintă unitatea contradictorie a însușirilor corpusculare și ondulatorii ale materiei. Atomul este unitatea nucleului pozitiv și învelișului electronic

negativ, după cum procesele chimice sînt unitatea asocierii și disocierii atomilor. Organismul viu există numai atîta timp cît există cele două procese fundamentale — asimilația și dezasimilația (procesele metabolice) — activitatea psihică este rezultatul celor două procese nervoase fundamentale și opuse: excitația și inhibiția. În societățile împărțite în clase antagoniste există clase opuse: stăpînii de sclavi și sclavii în societatea sclavagistă, nobilii și iobagi în feudalism, burgeoisia și proletariatul în capitalism.

Existînd și acționînd pe tot parcursul existenței fenomenului, contradicția evoluează odată cu fenomenul, în această evoluție putîndu-se deosebi forme diferite de contradicții cum sînt: deosebirea, opoziția și conflictul. Deosebirea exprimă complexitatea obiectelor și fenomenelor, particularitățile lor interne, faptul că ele nu sînt identice. În procesul dezvoltării, deosebirea se transformă în opoziție în care laturile se neagă reciproc cu o mai mare intensitate. Conflictul este faza în care ajung contradicțiile antagoniste, faza în care contrariile nu mai pot exista în cadrul aceleiași unități, fiind necesară rezolvarea lor pe calea revoluției sociale.

Cunoașterea temeinică a procesului de dezvoltare a contradicțiilor. Îndeosebi a celor sociale, are o deosebită importanță pentru elaborarea politicii partidului clasei muncitoare, atît în lupta pentru răsturnarea burgeoisiei de la putere și instaurarea dictaturii proletariatului, cît, mai ales, în organizarea și conducerea procesului de făurire a societății socialiste.

3. Diversitatea formelor de contradicții

Diversitatea și complexitatea realității obiective impun studiul complexității și varietății formelor de contradicții. Astfel, există contradicții interne și externe, principale și secundare, iar în societate, contradicții antagoniste și neantagoniste.

Pentru înțelegerea izvorului mișcării o deosebită importanță trebuie acordată cercetării contradicțiilor interne și externe. Contradicțiile interne se află în sinul fiecărui obiect sau fenomen alcătuiind conținutul intern al acestora. Contradicțiile externe iau naștere din relațiile dintre obiecte și fenomene și condițiile lor de existență.

Între condițiile interne și externe există o permanentă interacțiune, în care rolul hotărîtor îl au contradicțiile interne, care con-

stituie cauza internă, forța motrice a oricărei mișcări și dezvoltări. În același timp, contradicțiile externe exercită o însemnată acțiune asupra lucrurilor care se mișcă, avînd rolul de condiții ale micării și dezvoltării. Contradicțiile externe acționează de regulă numai prin intermediul contradicțiilor interne. În viața socială, formarea și dezvoltarea sistemului socialist mondial, succesele remarcabile ale țarilor socialiste în toate domeniile vieții economice, sociale și politice au o influență pozitivă asupra desfășurării procesului revoluționar mondial, au ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, lupta popoarelor pentru independență și suveranitate națională. Aceasta însă nu poate înlocui lupta clasei muncitoare din țările capitaliste, nici lupta popoarelor aflate încă în robia colonială.

Înțelegerea corectă a raportului dintre contradicțiile interne și externe din viață are importanță, pe de o parte, pentru combaterea teoriilor burgheze cu privire la exportul de revoluție și deci a exportului imperialist de contrarevoluție, iar, pe de altă parte, pentru înțelegerea faptului că eliberarea națională și socială pot fi obținute numai prin lupta revoluționară a popoarelor respective.

Lectură

„Cele două concepții fundamentale... despre dezvoltare (evoluție) sînt: dezvoltarea ca mișcare și mărire, ca repetare, și dezvoltarea ca unitate a contrariilor (dedublare a unului în contrarii care se exclud reciproc și raporturile reciproce dintre ele).

Prima concepție despre mișcare lasă în umbră automișcarea, forța ei motrice, izvorul ei, motivul ei (sau acest motiv este strămutat în exterior — un Dumnezeu, un subiect etc.). În cadrul celei de a doua concepții, atenția principală se îndreaptă tocmai spre cunoașterea izvorului „automișcării”.

Prima concepție, e moartă, palidă, aridă. Cea de a doua e vie. Numai cea de a doua ne dă cheia... «salturilor», «întreruperii gradualității» transformării în contrariu, «distrugerii vechiului și apariției noului». (Lenin, Caiete filozofice, în: Opere complete vol. 29, București, Editura politică, 1963, p. 297).

„În întreaga sa activitate, partidul nostru ține seama de legile obiective ale dialecticii, de faptul că societatea, inclusiv societate

(Continuare în pag. a 7-a)

(Urmare din pag. a 6-a)

socialistă, se dezvoltă prin înfruntarea dintre vechi și nou — care constituie însuși factorul motor al progresului" (Nicolae Ceaușescu, România pe drumul

construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. V, București, Editura politică, p. 904).

Întrebări

1. Care este izvorul mișcării și dezvoltării în natură, societate și gândire ?

2. În ce constă unitatea și lupta contrariilor ?

3. Ce se înțelege prin caracterul universal al contradicțiilor ?

4. Care este rolul contradicțiilor interne și al celor externe în procesul mișcării și dezvoltării ?

Contradicțiile în societatea socialistă

(Lecția a XXX-a de filozofie pentru anul III liceu)

Societatea omenească este un domeniu al realității materiale supus, ca, de altfel, întreaga realitate, unui proces continuu de mișcare și dezvoltare. Dialectica vieții sociale, în esența ei, constă din procesul neîntrerupt al nașterii și rezolvării contradicțiilor specifice acestui domeniu deosebit de complex.

1. Specificul contradicțiilor în socialism

Pentru înțelegerea fenomenelor complexe ale vieții sociale în socialism trebuie să analizăm specificul contradicțiilor societății socialiste și modul de rezolvare a lor, deosebirile acestora față de contradicțiile societăților bazate pe exploatarea omului de către om.

Societăților bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producție le sînt caracteristice contradicțiile antagoniste între clase ale căror interese fundamentale sînt diametral opuse (stăpîni de sclavi și sclavi, nobili și iobagi, burghezi și proletari). Specificul contradicțiilor antagoniste constă în aceea că în evoluția lor ele se adîncesc, se agravează și ajung la conflicte, iar rezolvarea lor se înfăptuiește numai pe calea revoluției sociale. Generate de proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, de exploatarea omului de către om, contradicțiile antagoniste dispar odată cu dispariția acestora.

Înfăptuirea revoluției socialiste duce la dispariția contradicțiilor antagoniste, dar nu și a oricăror contradicții. O serie de contradicții rămîn, altele se nasc, ele constituind factorul propulsor al dezvoltării societății socialiste. Contradicțiile din societatea socialistă fiind contradicții neantagoniste, între clase și pături sociale ale căror interese fundamentale (economice și politice) sînt comune, ele nu se mai re-

zolvă prin înlăturarea orînduirii sociale, ci prin continua lor depășire în cadrul acestei orînduirii. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, comunitatea intereselor economice și politica determină adîncirea procesului de omogenizare a societății, de întărire continuă a unității poporului, unitate ce constituie una din forțele motrice ale rezolvării contradicțiilor, ale progresului societății socialiste.

Partidului Comunist Român, principalul factor dinamizator al societății noastre, îi este străină imaginea unei societăți socialiste lipsite de contradicții, deoarece negarea existenței acestora în socialism înseamnă negarea izvorului însuși al mișcării și dezvoltării societății socialiste spre comunism. Evidențind existența contradicțiilor în socialism, partidul nostru se ridică, de asemenea, împotriva acceptării în mod fatalist a acestora. Recunoașterea existenței contradicțiilor impune cercetarea lor atentă, descifrarea tendințelor și consecințelor acestora. Numai în acest fel, factorii politici de decizie vor avea posibilitatea luării măsurilor pentru prevenirea unor manifestări negative, perturbatoare ale vieții sociale. De aceea, contradicțiile trebuie descoperite și studiate din timp, în vederea găsirii celor mai potrivite soluții pentru depășirea lor. În caz contrar, contradicțiile neantagoniste pot evolua, pot determina stări conflictuale, pot duce la antagonisme. De aceea, partidul nostru insistă asupra nevoii de studiere perma-

nentă a contradicțiilor realității în vederea elaborării unei politici științifice, care să rezolve contradicțiile, să asigure progresul neconținut al societății noastre socialiste, spre comunism.

2. Contradicțiile etapei făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate în țara noastră și soluționarea lor.

Studiul contradicțiilor specifice actualei etape de dezvoltare a societății noastre scoate în evidență faptul că acestea au izvoare diferite: unele provin din faptul că socialismul apare pe terenul orînduirii capitaliste, că unele contradicții ale acesteia (într-o formă schimbată) continuă să persiste și în socialism; altele se nasc în însuși procesul făuririi noii societăți.

Țara noastră, ca și alte țări socialiste, de altfel, a moștenit de la orînduirea capitalistă un nivel relativ scăzut al forțelor de producție. Instaurarea relațiilor de producție socialiste determină nașterea contradicției dintre relațiile de producție socialiste, care, sub aspectul orînduirii sociale, ne situează printre cele mai avansate țări din lume, și anumite laturi ale forțelor de producție datorită cărora ne situăm încă în urmă în raport cu țările dezvoltate din punct de vedere economic. Dezvoltarea armonioasă și în ritm rapid a forțelor de producție pe baza continuării industrializării, accentuarea indicilor cantitativi și calitativi ai acestei dezvoltări duc la lichidarea situației de țară în curs de dezvoltare, rezolvîndu-se deci o contradicție specifică societății noastre actuale.

Îndeplinirea acestor sarcini presupune rezolvarea unui alt șir de contradicții, cum ar fi cea dintre gradul de utilitate tehnică a industriei și lipsa de cadre calificate, insuficiența experienței în domeniul muncii industriale la unele categorii de muncitori, înlăturarea fenomenelor de folosire incompletă și neutilizare la parametrii optimi a instalațiilor, a fluctuației forței de muncă, a actelor de indisciplină și altele.

(Continuare în pag. a 8-a)

(Urmare din pag. a 7-a)

Trebuie să se aibă în vedere și faptul că, deși interesele fundamentale ale diferitelor clase și păături sociale din țara noastră sînt comune, ele sînt, totuși, clase și păături diferite, între ele, sau, chiar în interiorul lor, putînd să apară unele contradicții de interes.

Făurirea relațiilor de producție socialiste întemeiate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție a dus la restabilirea concordanței între forțele și relațiile de producție, concordanță care însă nu trebuie absolutizată. Ritmul impetuos al dezvoltării în toate domeniile vieții economico-sociale, în primul rînd în domeniul forțelor de producție, face posibilă rămînerea în urmă a relațiilor de producție, fie în ansamblu, fie sub raportul unor laturi ale acestora, contradicție ce se naște din însăși dezvoltarea societății socialiste. Ne luarea în seamă a acestei contradicții poate transforma relațiile de producție în factor perturbator al dezvoltării forțelor de producție, al progresului social în general. Măsurile adoptate de Conferința Națională a partidului din iulie 1972 pe linia întăririi și consolidării proprietății socialiste, îmbunătățirii organizării și conducerii planificate a economiei, de aplicare consecventă a repartiției după muncă în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste, la care adăugăm măsurile de perfecționare a organizării administrative, instituționale, a legislației se înscriu pe linia perfecționării relațiilor de producție, a relațiilor sociale în general.

Una din contradicțiile care-și manifestă încă acțiunea în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre este aceea dintre oraș și sat. Revoluția socialistă a lichidat antagonismul dintre oraș și sat, specific orînduirii capitaliste, dar nu și contradicția dintre acestea, care se manifestă sub forma deosebirilor esențiale dintre ele. Cu toate că relațiile de producție socialiste sînt atocuprinzătoare la orașe și sate, între oraș și sat există încă însemnate diferențe privind nivelul producției și productivității muncii, nivelul de trai material și spiritual etc. Plecînd de la această realitate, politica partidului este îndreptată în direcția îmbunătățirii condițiilor de viață și de muncă de la sate, a intensificării acțiunii de urbanizare, de sistematizare a localităților rurale în vederea lichidării treptate a deosebirilor esențiale din-

tre oraș și sat. În același context trebuie privită deosebirea esențială dintre munca fizică și munca intelectuală, care-și găsește premisele rezolvării în politica Partidului Comunist Român, de ridicare a nivelului de cultură al maselor în procesul generalizării învățămîntului de 10 ani, de dezvoltare a învățămîntului liceal (de cultură generală și de specialitate), de creștere a învățămîntului superior.

Una din contradicțiile cu sfera cea mai largă în orînduirea socialistă este lupta dintre vechi și nou, proprie tuturor domeniilor vieții sociale.

În procesul făuririi și dezvoltării societății socialiste, noul se lovește de împotrivirea vechiului, care se manifestă fie ca rămășițe ale orînduirii vechi, fie ca elemente ale noii orînduirii, care, pe parcursul construcției socialismului, și-au epuizat potențialul de dezvoltare (cum este cazul rămînerii în urmă a relațiilor de producție), devenind o frînă în calea progresului societății.

Un domeniu important al luptei dintre vechi și nou în etapa actuală este cel al conștiinței. Reducerea și chiar eliminarea decalajului dintre existența socială socialistă și unele fenomene de rămînere în urmă a conștiinței sociale constituie unul din aspectele principale ale luptei pentru făurirea societății socialiste. Fie că este vorba de rămășițe ale vechii societăți sau influențe ale capitalismului, fie că este vorba de mentalități și comportamente negative născute în însuși procesul făuririi noii societăți, ca urmare a unor lipșuri în munca educativă, ele exercită o influență negativă asupra progresului de ansamblu al societății noastre socialiste. Lupta pentru formarea și dezvoltarea unei atitudini noi față de muncă și avutul obștesc, pentru respectarea normelor socialiste de conviețuire în societate, pentru promovarea cu consecvență a principiilor echității socialiste, a normelor morale socialiste în general sînt aspecte ale luptei pentru făurirea omului nou, cu o conștiință nouă, socialistă.

Rolul conducător în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră revine Partidului Comunist Român. Înarmat cu învățătura revoluționară a marxism-leninismului, aplicarea ei creatoare la condițiile concrete ale țării noastre în fiecare etapă de dezvoltare dă posibilitate partidului să adopte cele mai potrivite măsuri și soluții în vederea rezolvării contradicțiilor. În felul acesta, conducerea de către par-

tid este garanția sigură a progresului țării noastre spre comunism.

Lectură

„...Viața demonstrează cu putere că și în societatea socialistă continuă să existe contradicții și să se nască chiar contradicții noi. Unele dintre acestea pot deveni antagoniste și pot provoca mari greutăți pe drumul făuririi noii orînduirii sociale. Există contradicții între forțele de producție și relațiile de producție înseși. Acestea au mai multe cauze. Între acestea sînt și cele determinate de menținerea unor anumite forme de proprietate particulară asupra mijloacelor de producție, precum și în comerț — ceea ce generează tendința de îmbogățire. Apar, de asemenea, neconcordanțe între dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție și relațiile de producție, și formele de organizare și conducere a producției, precum și în relațiile dintre oameni. De aceea, este necesar ca permanent să se studieze atent schimbările ce se produc în societate și să se acționeze cu consecvență în direcția perfecționării conducerii și planificării, creării unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție...

„...Problema se pune deci nu de a nega sau subaprecia existența contradicțiilor — dealfel, manifestarea contradicțiilor, lupta între ele constituie și în socialism o lege a dezvoltării sociale. Ceea ce se cere este ca, pornind de la recunoașterea existenței contradicțiilor, să se treacă la studierea lor temeinică și să se acționeze în mod conștient, ținîndu-se seamă de legile obiective ale dezvoltării sociale în socialism, pentru ca aceste contradicții să nu se amplifice, să nu devină antagoniste, să nu ducă la ciocniri violente”. (Nicolae Ceaușescu, **Raport la Conferința Națională a Partidului**, 19-21 iulie 1972, București, Editura politică, 1972, p. 88—89).

Întrebări

1. Ce sînt contradicțiile antagoniste și ce sînt contradicțiile neantagoniste ?
2. Explicați în ce constă specificul rezolvării contradicțiilor în socialism ?
3. Care sînt cauzele contradicțiilor din societatea noastră în etapa actuală ?
4. Vorbiți despre contribuția Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei marxist-leniniste cu privire la contradicțiile specifice societății.